

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU13

Övergripande miljöfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande miljöfrågor från allmänna motionstiden 2020/21. Motionsyrkandena handlar bl.a. om översyn av miljöbalken, tillståndprocesser, äganderättsfrågor och offentlig upphandling.

I betänkandet finns 25 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och åtta särskilda yttranden (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Översyn av miljöbalken.....	9
Miljömålssystemet.....	13
Tillståndprocesser och tillsyn.....	15
Regler och riktvärden för buller	27
Frågor om äganderätt.....	30
Offentlig upphandling	37
Myndigheters organisation och verksamhet	42
Övriga frågor	44
Motioner som bereds förenklat.....	54
Reservationer	56
1. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (M).....	56
2. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (C, KD).....	57
3. Ansvarig myndighet för utvärdering av miljömål, punkt 2 (M, KD)....	57
4. Miljömål och andra samhällsmål, punkt 3 (KD)	58
5. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider, punkt 4 (M, SD, KD)	58
6. Regler om miljöprovning, punkt 5 (M)	60
7. Provning av torvtäkter, punkt 6 (M, SD)	61
8. Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk, punkt 7 (V)	62
9. Anmälningsskyldighet, punkt 8 (V).....	62
10. Tillsyn, punkt 9 (SD).....	63
11. Tillsyn, punkt 9 (KD)	64
12. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (M)	64
13. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (C)	65
14. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (L)	66
15. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådighetsinskränkningar, punkt 11 (SD)	67
16. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådighetsinskränkningar, punkt 11 (KD)	68
17. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 12 (M, KD).....	69
18. Offentlig upphandling, punkt 13 (M)	69
19. Offentlig upphandling, punkt 13 (SD).....	70
20. Myndigheters organisation och verksamhet, punkt 14 (KD)	71
21. Talerätsfrågor, punkt 15 (KD)	71
22. Talerätsfrågor, punkt 15 (L)	72
23. Bidrag till miljöorganisationer, punkt 16 (SD).....	72
24. Arbetet med att förhindra miljöbrott, punkt 17 (M).....	73
25. Arbetet med att förhindra miljöbrott, punkt 17 (KD)	73
Särskilda yttranden	75
1. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (L).....	75
2. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider, punkt 4 (C).....	75
3. Tillsyn, punkt 9 (C)	75

4. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådighetsinskränkningar, punkt 11 (C).....	76
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (M).....	76
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (SD)	76
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (C).....	76
8. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (KD).....	77
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	78
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	78
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	93

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Översyn av miljöbalken

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:295 av Lars Thomsson (C),

2020/21:1009 av Eric Palmqvist (SD) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2173 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 45.2,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 14,

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 5,

2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 30 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (C, KD)

2. Ansvarig myndighet för utvärdering av miljömål

Riksdagen avslår motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13.

Reservation 3 (M, KD)

3. Miljömål och andra samhällsmål

Riksdagen avslår motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 15.

Reservation 4 (KD)

4. Effektivare tillståndsprocesser och kortare handläggningstider

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 13,

2020/21:3162 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 1–3,

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 12 och 13,

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt

2020/21:3483 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 5 (M, SD, KD)

5. Regler om miljöprovning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2243 av Betty Malmberg (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 15 och
2020/21:3483 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 15, 17 och 18.

Reservation 6 (M)

6. Prövning av torvtäkter

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 41 och

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 13 och 14.

Reservation 7 (M, SD)

7. Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

Riksdagen avslår motion

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 8 (V)

8. Anmälningsplikt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:125 av Eric Palmqvist (SD) yrkande 2 och

2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 9.

Reservation 9 (V)

9. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 55,

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 45 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (KD)

10. Regler och riktvärden för buller

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD),

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 39,

2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 13,

2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 12 (M)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (L)

11. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådhetsinskränkningar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 45,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 3 och 6,
 2020/21:1258 av Mats Green (M),
 2020/21:1541 av Mats Green (M),
 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 68,
 2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 2,
 2020/21:3157 av Linda Modig (C) och
 2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1.

Reservation 15 (SD)

Reservation 16 (KD)

12. Äganderätt och grön infrastruktur

Riksdagen avslår motion

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 17 (M, KD)

13. Offentlig upphandling

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 38,

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:1193 av Edward Riedl (M),

2020/21:2479 av Sten Bergheden (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 28,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4,

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 21 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4.

Reservation 18 (M)

Reservation 19 (SD)

14. Myndigheters organisation och verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2806 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 35 och 36

samt

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 9 och 10.

Reservation 20 (KD)

15. Talerätsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 6,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 och

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 21 (KD)

Reservation 22 (L)

16. Bidrag till miljöorganisationer

Riksdagen avslår motion

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 23 (SD)

17. Arbetet med att förhindra miljöbrott

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 56 och

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (KD)

18. Internationellt miljöarbete

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 2 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 3.

19. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 11 mars 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Maria Gardfjell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Nina Lundström (L), Yasmine Eriksson (SD), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Magnus Ek (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ett 130-tal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 som bl.a. handlar om översyn av miljöbalken, tillståndsprocesser, äganderettsfrågor och offentlig upphandling.

Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. Dessa yrkanden behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Översyn av miljöbalken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om översyn av miljöbalken. Utskottet hänvisar bl.a. till den samlade prövning som ska göras enligt miljöbalken.

Jämför reservation 1 (M) och 2 (C, KD) samt särskilt yttrande 1 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 30 anförs att miljöbalken måste ses över så att den främjar miljöförbättrande åtgärder, skärgårdsutveckling och befintlig verksamhet. Ett exempel är djurhantering med naturbete, en verksamhet som motverkar förbuskning av landskapet och skapar viktiga ynglingsplatser och livsmiljöer för lekande fisk.

I motion 2020/21:295 av Lars Thomsson (C) anförs att miljöbalken bör utredas i sin helhet i syfte att åstadkomma bättre balans mellan olika samhällsintressen och tydligare vägledning till hur dessa avvägningar ska göras. Ur ett strikt miljöperspektiv har miljöbalken enligt motionären misslyckats med att balansera mellan kort- och långsiktighet samt mellan delar och helhet.

I motion 2020/21:1009 av Eric Palmqvist (SD) yrkande 1 anförs att miljöbalken bör ses över i sin helhet. Utredningens uppdrag ska vara att se över möjligheten att skapa en bättre balans mellan olika samhällsintressen än vad som är fallet i dag och en större miljönytta ur ett helhetsperspektiv. Vidare föreslås i yrkande 2 i samma motion ett namnbyte av miljöbalken till hållbarhetsbalken. Miljöbalken bör enligt motionären reformeras i grunden med intentionen att bli en hållbarhetsbalk snarare än en miljöbalk, för att bl.a. möjliggöra nödvändiga satsningar på infrastruktur, elnät och försvar.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 45 i denna del anförs att miljöbalken bör uppdateras för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning. Det behövs enligt motionärerna en översyn av delar av miljöbalken för att säkerställa att den är samtidsanpassad, återspeglar dagens tekniska möjligheter och ger utrymme för cirkulära samhällsstrukturer.

I kommittémotion 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 14 anförs att delar av miljöbalken bör ses över för att säkerställa att den är samtidsanpassad, återspeglar dagens tekniska möjligheter och ger utrymme för cirkulära samhällsstrukturer. Det kan enligt motionärerna handla om att se över delar av miljöbalken så att en tillståndsprocess, vid t.ex. en nyetablering

av industri, väger in klimatnytta lika mycket som den eventuella miljöbelastningen.

I partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 anförs att klimatfrågan behöver arbetas in i miljöbalken.

I kommittémotion 2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 5 anförs att miljöbalken bör kompletteras med klimat. Klimatet omnämns inte i portalparagrafen i miljöbalken och den bör därför kompletteras med detta begrepp. Motionärerna framhåller även att den cirkulära ekonomin är ett viktigt verktyg för att minska belastningen på miljö och klimat.

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 8 anförs att miljöbalken bör vässas och tillämpningen skärpas. Motionärerna begär en översyn av lagstiftningen och att förändringar måste göras bl.a. med anledning av att det nu finns en klimatlag. Politiken för en cirkulär ekonomi måste enligt motionärerna också få ett starkare lagstöd. Det är även angeläget med ett starkare skydd för natur och biologisk mångfald.

Cecilie Tenfjord Toftby (M) framhåller i motion 2020/21:2173 att det finns behov av en översyn av miljöbalken. Motionären anför att en modern miljöbalk är av yttersta vikt för ett hållbart samhälle. De ödesdigra konsekvenserna av klimatförändringarna blir allt tydligare och det är därför enligt motionären anmärkningsvärt att klimatperspektivet inte särskilt pekats ut i miljöbalken.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Miljöbalken syftar enligt 1 kap. 1 § till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. I den nämnda paragrafen anges miljöbalkens mål som berör såväl människan som natur- och kulturmiljön och som är inriktat både på att begränsa nuvarande hälso- och miljöpåverkan och på att skapa långsiktigt goda förhållanden (prop. 1997/98:45 del 2). I paragrafens andra stycke anges vad som ska gälla för att målet ska uppnås. De uppräknade punkterna är enligt propositionen inte en uttömmande beskrivning av hur målet uppfylls utan exempel på sådant som är av särskild betydelse för balkens mål. I miljöbalkens 2 kap. finns ett antal hänsynsregler som gäller bl.a. vid bedrivande av verksamhet. I 2 kap. 7 § anges att hänsynsreglerna som huvudregel gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Prövningen av en miljöfarlig verksamhet ska inte enbart omfatta utsläppen från verksamheten. Också frågor om kemikalieanvändning och om resurshushållning ska prövas utifrån balkens hänsynsregler och omfattas av villkor (prop. 1997/98:45 del 1).

I betänkande 2016/17:MJU24 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige behandlade utskottet regeringens förslag om att införa en ny klimatlag (prop.

2016/17:146) och vissa frågor kopplade till klimatet, bl.a. målen för den svenska klimatpolitiken. Av betänkandet framgår bl.a. följande (s. 14).

Regeringen föreslår att en klimatlag införs. Lagen innehåller grundläggande bestämmelser om regeringens klimatpolitiska arbete. Regeringen anför i propositionen att en klimatlag stärker förutsättningarna för ett effektivt arbete. Det allmänna ska enligt 1 kap. 2 § tredje stycket regeringsformen främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Sverige har också åtaganden enligt FN:s ramkonvention om klimatförändring. Dessa skyldigheter får anses inbegripa en skyldighet för det allmänna att agera för att se till att klimatsystemet inte förändras på ett skadligt sätt och att skydda samhällsmedborgarna mot potentiella effekter till följd av skadliga förändringar av klimatsystemet. Regeringen har ett ansvar för att se till att klimatpolitiken utformas i enlighet med detta. Ansvaret bör komma till tydligt uttryck i en författning. Därför bör det enligt regeringen införas en ny klimatlag. Genom att delar av regeringens klimatpolitiska arbete regleras i lag tydliggörs regeringens ansvar gentemot samhällsmedborgarna.

I sitt ställningstagande i denna del anförde utskottet följande (s. 25).

I likhet med regeringen bedömer utskottet att en reglering av det klimatpolitiska arbetet i lag ökar förutsättningarna för att arbetet även fortsättningsvis ska kunna bedrivas på ett långsiktigt och kontinuerligt sätt. En sådan reglering bidrar även till att klimatarbetet blir tydligare och mer transparent. Genom att införa en klimatlag sänder riksdagen och regeringen dessutom en viktig signal, såväl till de egna samhällsmedborgarna som till andra länder, om att den svenska staten tar klimatarbetet på allvar. När det gäller frågan om klimatlagen som ett bindande regelverk vill utskottet ansluta sig till det som anförs i propositionen om riksdagens kontrollmakt enligt regeringsformen och om de politiska konsekvenser som ett avsteg från lagen – eller ett förslag att ändra lagen för att undvika en sådan överträdelse – skulle få. En lagreglering försvårar således ett agerande som motverkar, eller i otillräcklig grad främjar, möjligheten att nå klimatmålen. Utskottet finner att den föreslagna lagstiftningen är väl avvägd. Utskottet kan också konstatera att lagförslaget överensstämmer med den parlamentariska Miljömålsberedningens förslag. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

Den 15 juni 2017 beslutade riksdagen att bifalla regeringens förslag (rskr. 2016/17:320). Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft den 1 januari 2018.

I betänkande 2017/18:MJU19 anförde utskottet att klimatfrågan – liksom många andra miljöfrågor – inte särskilt pekats ut i miljöbalken men att ansvaret för klimatet och klimatpolitiken emellertid kommit till uttryck i svensk lag genom antagandet av klimatlagen.

I december 2019 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över all relevant svensk lagstiftning, bl.a. miljöbalken, så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (dir. 2019:101). Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att Sveriges klimatmål ska kunna nås. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2022 och ett delbetänkande ska redovisas senast den 1 december 2020.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att den för att öka takten med arbetet med omställningen till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi har beslutat om en nationell strategi för cirkulär ekonomi som pekar ut riktningen och ambitionen för omställningen. Visionen är ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material. Till strategin kommer handlingsplaner att beslutas med konkreta åtgärder.

Regeringen beslutade därefter i januari 2021 om den första handlingsplanen för cirkulär ekonomi. Handlingsplanen innehåller drygt hundra åtgärder inom områden som industriomställning, materialförsörjning, teknikutveckling och avfallshantering. Regeringen beslutade i juni 2020 om nya etappmål bl.a. med högre nivåer för återvinning av material.

I regeringens skrivelse 2017/18:265 Miljömålen – med sikte på framtiden framhåller regeringen att miljöbalken är ett viktigt verktyg för att genomföra miljöpolitiken. Bestämmelserna i balken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Fler av de centrala myndigheter som har ett utpekad ansvar i miljömålssystemet är också tillsynsmyndigheter enligt miljöbalken. Regelverket och systemet för prövning är utformat för att möjliggöra en samlad och integrerad tillståndsprövning. Syftet är att den totala miljöpåverkan av verksamheter och åtgärder ska bedömas i ett sammanhang. Därigenom ska det bli möjligt att nå maximal miljönytta och kunna styra mot miljö kvalitetsmålen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller klimatfrågan har, som framgår av redovisningen ovan, ansvaret för klimatet och klimatpolitiken kommit till uttryck i svensk lag genom antagandet av klimatlagen. Vidare pekar regeringen ut riktningen och ambitionen för omställningen till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi i bl.a. den nationella strategin för cirkulär ekonomi.

Utskottet delar regeringens uppfattning att miljöbalken är ett viktigt verktyg för att genomföra miljöpolitiken. Syftet med prövningen enligt miljöbalken är att den totala miljöpåverkan av verksamheter och åtgärder ska bedömas i ett sammanhang och att maximal miljönytta och en styrning mot miljömålen därigenom nås. Utskottet kan konstatera att vissa miljöfrågor inte tydligt anges i miljöbalken men att de trots det ska ingå i den samlade bedömning som miljöbalken kräver.

Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:295 (C), 2020/21:1009 (SD) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2173 (M), 2020/21:2709 (MP) yrkande 8, 2020/21:2918 (C) yrkande 45.2, 2020/21:2948 (C) yrkande 14, 2020/21:3238 (L) yrkande 5, 2020/21:3357 (M) yrkande 30 och 2020/21:3679 (L) yrkande 10. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Miljömålssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utvärdering av miljömålen uppfyllelse. Utskottet hänvisar bl.a. till det arbete som pågår med att utvärdera miljömålssystemet.

Jämför reservation 3 (M, KD) och 4 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13 anförs att en fristående myndighet bör utvärdera miljömålen uppfyllande. Motionärerna framhåller att det är olämpligt att myndigheterna i praktiken utvärderar sin egen verksamhet, särskilt när det får så stora samhällskonsekvenser.

Vidare anförs i yrkande 15 i samma motion att miljömålen bör vägas mot andra samhällsmål i samband med att deras måluppfyllelse utvärderas. Motionärerna anser att det är angeläget att hänsyn tas till helhetsbilden i samband med utvärdering av målen.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Våren 2010 antog riksdagen en ny målstruktur för det svenska miljöarbetet med ett utvecklat generationsmål (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Systemet består av ett generationsmål och 16 miljö-kvalitetsmål med preciseringar. Generationsmålet visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att miljö-kvalitetsmålen ska nås. Generationsmålet är vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Miljö-kvalitetsmålen, i sin tur, beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Preciseringarna ska förtydliga vad miljö-kvalitets-målen innebär och används även som kriterier vid uppföljningen av målen. Därtill finns 16 aktuella etappmål med målår 2020 eller senare. Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och miljö-kvalitetsmålen.

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten ska regeringen för riksdagen redovisa mål och resultat som uppnåtts inom olika områden. Som en del i utskottens löpande uppföljning har utskottet under de senaste åren beslutat att följa upp regeringens resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. I utskottets behandling av årets budgetproposition (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20 och 23, bet. 2020/21:MJU1 och MJU2) anför utskottet att det ser positivt på det utvecklings- och erfarenhetsutbyte som har pågått mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet för att utveckla resultat-redovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har det förts en dialog under det gångna året såväl på politisk nivå mellan de berörda statssekreterarna i Regeringskansliet och utskottets uppföljnings- och

utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivå. Utskottet ansåg liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter.

I juli 2010 inrättades Miljömålsberedningen av regeringen för att nå bred politisk samsyn kring ett antal miljöfrågor. Beredningens uppgift är att föreslå hur miljö kvalitetsmålen ska nås genom politiskt förankrade förslag till strategier med etappmål, styrmedel och åtgärder. Beredningen ska fokusera på frågor som kräver övergripande och långsiktiga politiska prioriteringar, dels där det finns behov av strukturella förändringar, dels avseende frågor av särskild betydelse som inte kan lösas på myndighetsnivå (dir. 2010:74). I december 2020 förlängde regeringen Miljömålsberedningens uppdrag om att bidra med underlag till regeringens strategiska och långsiktiga utveckling av arbetet för att nå de nationella miljömålen. Uppdraget gäller tills vidare.

Regeringen inrättade 2014 det nuvarande Miljömålsrådet. Rådet syftar till att utgöra en plattform för ett intensifierat arbete på alla nivåer i samhället för att nå Sveriges miljömål. Miljömålsrådet presenterar den 1 mars varje år åtgärder som myndigheterna åtar sig att vidta för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Miljömålsrådets uppdrag pågår till den 6 maj 2022.

I januari 2019 överlämnade Naturvårdsverket rapporten Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 (rapport 6865) till regeringen. I rapporten utvärderade verket möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet och lämnade 18 åtgärdsförslag framtagna i samverkan med flera andra myndigheter samt länsstyrelser. Utöver det redovisade Naturvårdsverket även egna bedömningar och förslag. I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 20) bedömde regeringen att Naturvårdsverkets rapport utgör en god grund för att fortsätta att utveckla styrmedel och åtgärder för att öka takten i arbetet för att nå miljömålen.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att arbetet med miljömålen ska fortsätta och utvecklas med sikte mot 2030. Vidare framhöll regeringen att det tillstånd som miljö kvalitetsmålen beskriver är något varje generation måste sträva efter att uppnå. En viktig del i utvecklingen av miljö målssystemet är att besluta om nya etappmål som är utformade för att vara drivande i arbetet för att nå miljömålen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att dagens miljö målssystem är resultatet av en grundlig prövning i riksdagen våren 2010. Utskottet konstaterar att miljö målssystemet ger en nödvändig struktur åt den svenska miljöpolitiken, och att såväl generationsmålet som de 16 miljömålen förutsätter att Sverige driver en ambitiös klimat- och miljöpolitik inte bara nationellt utan även i internationella sammanhang.

Utskottet konstaterar vidare att det på pågår omfattande insatser i bl.a. Miljömålsberedningen och Miljömålsrådet med utveckling av miljö målssystemet. Insatser som bl.a. syftar till att öka takten i arbetet med att nå miljömålen.

Utskottet vill även hänvisa till det uppföljningsarbete som pågår kring den ekonomiska styrningen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård respektive 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Genom uppföljning och utvärdering av regeringens resultatredovisning har utskottet under flera år tagit en mycket aktiv del i detta arbete. Utskottet ser positivt på det erfarenhetsutbyte som sker mellan utskottet och företrädare för regeringen och förutsätter att denna dialog fortsätter att utvecklas.

Med hänvisning till det anförda ser utskottet ingen anledning att föreslå en utvärdering av miljömålets uppfyllande på de sätt som begärs i motion 2020/21:2807 (KD) yrkande 13 och 15. Motionsyrkandena avstyrks.

Tillståndsprocesser och tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillståndsprocesser, miljöprövning, kommunal tillstyrkan av vindkraft och tillsyn. Utskottet hänvisar främst till det utredningsarbete som pågår.

Jämför reservation 5 (M, SD, KD), 6 (M), 7 (M, SD), 8 (V), 9 (V), 10 (SD) och 11 (KD) samt särskilt yttrande 2 (C) och 3 (C).

Motionerna

Effektivare tillståndsprocesser och kortare handläggningstider

Enligt partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 24, och kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 12 måste miljöstillståndsprocesserna förkortas. Motionärerna anser att företagets möjligheter att investera och utvecklas ofta begränsas av att miljöstillståndsprocesserna tar lång tid. Det leder enligt motionärerna till att investeringar uteblir eller förläggs till andra länder, med konsekvenser både för konkurrenskraft och klimatet. I yrkande 25 i partimotion 2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) och i kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13 anfördes att ändringstillstånd bör vara huvudregel i miljöprövningsprocesser. Detsamma anfördes i yrkande 16 i motion 2020/21:3483 av Lars Hjalmered m.fl. (M). Motionärerna påtalar att myndigheterna i dag ofta kräver att hela verksamheten ska prövas vid en förändring. Miljöstillståndsprocessen behöver dock tidsmässigt kortas ned, och ändringstillstånd bör därför bli huvudregel vid miljöprövningar.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 20 anfördes att regeringen bör se över hur tillståndsprövningen kan göras effektivare och hur länsstyrelsernas tillståndsprocesser kan harmoniseras. Motionärerna framhåller att tillståndsprocesser för ny eller utökad verksamhet bör snabbas på och att lika behandling oavsett landsända eller myndighet bör eftersträvas.

I kommittémotion 2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11 föreslås att en utredning tillsätts med uppdrag att identifiera möjligheter att förkorta industriella tillståndprocesser. Motionärerna påtalar att en större översyn bör göras av prövningsorganisation och miljölågstiftning för att reducera omfattningen av tillståndprocesserna och på så vis förkorta dem.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del framhålls behovet av att främja utvecklingen mot en förenklad och effektiviserad miljöprövning och tillståndprocess. Enligt motionärerna fastnar alldeles för många lovande innovationer i utdragna processer.

I kommittémotion 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 4 vill motionärerna säkerställa att de myndigheter som hanterar tillståndsärenden för industrin har tillräckliga resurser i syfte att förkorta handläggningstiderna. Vidare påtalar i yrkande 5 i samma motion betydelsen av tillståndshantering och ett effektivare miljöarbete. I yrkande 13 anförs att en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden bör genomföras med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppets samtliga tre pelare. Även i motion 2020/21:3162 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkande 1 anförs att en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden bör genomföras med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppets samtliga tre pelare. I yrkande 2 i samma motion föreslår motionärerna att förslagen i Miljömyndighetsutredningens betänkande Väger till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) aktualiseras. Vidare anförs även i denna motion i yrkande 3 att möjligheten att skjuta till extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden bör ses över i syfte att korta ned handläggningstiderna.

Regler om miljöprövning

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) anförs i yrkande 15 att högre miljökrav ska ställas vid täktverksamhet. Motionärerna konstaterar att återställande och efterbehandling finns med i tillståndsgivning av verksamheter men påtalar att det, när tillståndet lämnas, inte går att veta om det vid framtida nedläggning kommer att finnas behov av att skydda arter. Det behövs därför enligt motionärerna regelförändringar så att man systematiskt kan ta beslut om uppdatering av de ursprungliga planerna för återställande.

I motion 2020/21:3483 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 15 föreslås förändrade regler för miljöstillstånd i syfte att uppnå billigare, snabbare och mer effektiva tillståndprocesser. Enligt motionärerna krävs en generell översyn av den svenska lagstiftningen kopplat till miljöstillstånd. I ett sådant arbete bör man se över reglerna för prövning, se på vilket sätt EU-regler kan ersätta nationella prövningar, effektivisera domstolsprocesser och se hur rätten till ändringstillstånd kan stärkas.

I yrkande 17 i samma motion föreslås att kraven på bästa möjliga teknik vid miljöprövning ses över. Industriutsläppsdirektivet (IED) ställer upp villkor om att bästa tillgängliga teknik ska användas och definierar vad den typen av teknik innebär. Samtidigt ställer svensk miljölagstiftning krav på att bästa möjliga teknik används. För att undvika dubbelreglering bör det enligt motionärerna därför ses över om den svenska lagstiftningen i stället kan utformas utifrån kriterierna i IED-direktivet.

Därtill anförs i yrkande 18 att antalet verksamheter som kräver individuell prövning för miljötillstånd bör minskas. Motionärerna anser att en översyn av miljöprövningsförordningen bör ske för att undersöka möjligheterna att definiera fler typer av verksamheter som s.k. C-verksamheter, dvs. verksamheter som kräver anmälan till kommunen. Detta skulle enligt motionärerna underlätta tillståndsprocesserna och korta ledtiderna.

I motion 2020/21:2243 av Betty Malmberg (M) anförs att kraven på miljökonsekvensbeskrivningar bör förenklas och förtydligas. Motionären anser att det är viktigt att det tydliggörs på förhand vilka arter som kan anses vara väsentliga att inventera i olika områden eller för olika verksamheter så att sökanden i sin miljökonsekvensbeskrivning (MKB) kan fokusera på rätt saker redan från början. Enligt motionären riskerar tillståndsprocesser annars att bli mer komplicerade och tidsödande än vad de redan är.

Prövning av torvtäkter

I kommittémotion 2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13 anförs att torvbruk på redan dikade mossmarker bör tillåtas och att tillståndsprocesserna bör göras enklare och kostnaderna sänkas. Vidare anförs i yrkande 14 att våtläggning av torvmark ska vara frivillig och att ersättning i så fall bör utgå till markägare. Motionärerna påtalar att det är viktigt att de styrmedel och regler som utformas gynnar ett hållbart torvbruk och torvnäringsens långsiktiga överlevnad. Ett gemensamt problem för torvbruk, oavsett användningsområde, är den mycket långa och kostsamma tillståndsprocessen.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 41 anförs att regeringen bör utreda hur regelverket beträffande krav vid tillståndsprövningen för torvtäkter fungerar i dag samt hur det kan förändras så att fler tillstånd beviljas än vad som varit fallet de senaste åren. Principen att torvtäkter ska utföras med stor naturvårdshänsyn är enligt motionärerna bra, men detta bör kunna lösas mer med noggranna instruktioner och tillsyn.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

I kommittémotion 2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2 anförs att möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft bör avskaffas. Motionärerna framhåller att kommunernas åsikt ska väga tungt, men anser att i ett läge där Sverige på energiområdet ska gå från fossil energi och kärnkraftsenergi till förnybar och lägre energianvändning är ett kommunalt veto orimligt.

Anmälningssplikt

Enligt kommittémotion 2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 9 bör upplåtande av bostad vara anmälningsspliktigt enligt miljöbalken. I dag är denna verksamhet inte anmälningsspliktig, vilket enligt motionärerna hindrar kommunernas möjlighet till tillsyn och kontroll. Motionärerna framhåller att detta gynnar oseriösa hyresvärdar på bekostnad av hyresgästernas boendemiljö, trygghet och hälsa.

Enligt motion 2020/21:125 av Eric Palmqvist (SD) yrkande 2 bör det utredas om kyltorsanläggningar lämpligast kartläggs genom anmälningssplikt eller tillståndssplikt. Det är enligt motionären ett faktum att legionellasmitta har drabbat människor tidigare via just kyltorn och att det kan hända igen om regeringen inte agerar.

Tillsyn

I kommittémotion 2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 55 framhålls att regeringen bör säkerställa att alla myndigheter som prövar tillståndsansökningar och utövar tillsyn inom de areella näringarna noga följer förvaltningslagens bestämmelser och principer. Motionärerna anför att balansen mellan miljökrav och förvaltningslagens regler som ska säkerställa en god myndighetsutövning kan vara svår att upprätthålla.

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 9 anför att tillsynen på miljöområdet bör förbättras. Motionärerna menar att tillsyn är samhällets viktigaste styrmedel för att säkerställa syftet med miljöbalken. Att genom tillsyn upptäcka avvikelser och åstadkomma rättelse är enligt motionärerna av betydelse för miljön och människors hälsa men också för att olika företag ska kunna verka på lika villkor.

I kommittémotion 2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 45 tar motionärerna upp frågan om omvänd bevisbörda för myndigheter gentemot verksamhetsutövare som är privatpersoner när verksamheten utgörs av normal hushållsverksamhet. Motionärerna pekar på att det i dag är verksamhetsutövaren som är skyldig att visa att miljöskyddskraven uppfylls. De anser att det i stället vore rimligt att det offentliga har bevisbördan för att ett privat hushåll orsakar en negativ miljöpåverkan, t.ex. genom utsläpp av fosfor.

I kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del framhålls behovet av att främja utvecklingen mot en effektivare och mer förutsägbar myndighetsutövning, särskilt vad gäller spjutspetstekniker. Motionärerna vill se att fler steg tas för att göra myndigheters tillsyn mer likvärdig i hela landet och på olika nivåer.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Effektivare tillståndprocesser, kortare handläggningstider och regler om miljöprövning

Frågan om effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider har under de senaste åren behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen och har lett till ett antal tillkännagivanden i dessa frågor.

Våren 2017 föreslog miljö- och jordbruksutskottet ett tillkännagivande om förenklade och förkortade tillståndprocesser. I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning, men att tillståndprocesserna samtidigt måste utformas på ett sådant sätt att de inte i onödan hindrar, försenar eller fördröjer investeringar som moderniserar verksamheter, skapar jobb och tillväxt och i slutändan ofta minskar den samlade miljöpåverkan. Myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. En del i detta är att kraven på det underlag som krävs för prövning av en viss fråga inte ska ställas högre än vad som är motiverat av miljöskäl. En annan del som måste åtgärdas är de generellt sett långa handläggningstiderna i tillståndsärenden. Utskottet anförde att det i detta avseende t.ex. kan övervägas om företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder, och då ofta måste ansöka om tillstånd på nytt, bör premieras genom att ges en ”grön gräddfil” – dvs. en skyndsammare handläggning – i tillståndshanteringen. Vidare ansåg utskottet att det bör ställas upp tydliga mål för hur lång tid som handläggningen bör få ta i normalfallet i olika slags tillståndsärenden. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (bet. 2016/17:MJU22, rskr. 2016/17:289).

Våren 2018 föreslog utskottet ett tillkännagivande om att ytterligare reformera tillståndprocesserna för miljöpåverkande verksamheter. I sitt ställningstagande anförde utskottet att det ser positivt på de arbeten med tillståndprocesser och handläggningstider som pågår, men att det fortfarande finns starka skäl för ytterligare insatser för att förbättra tillståndprocesserna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2017/18:MJU19, rskr. 2017/18:217).

Även våren 2019 föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen i fråga om tillståndprocesser, denna gång om ett s.k. grönt spår för att ta ytterligare steg för att förbättra tillståndprocesserna. Riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2018/19:MJU18, rskr. 2018/19:275).

Regeringskansliet gav i januari 2018 en utredare i uppdrag att undersöka om det nuvarande systemet för miljöprövning av miljöfarlig verksamhet är utformat på ett sätt som främjar investeringar som driver teknik- och metodutvecklingen mot minskad negativ miljöpåverkan. Utredaren fick även i uppdrag att föreslå åtgärder för att prövningen av verksamheter enligt miljöbalken ska främja investeringar som bidrar till en grön omställning. Utredaren skulle också föreslå hur miljöprövningsprocessen kan bli mer effektiv och ändamålsenlig.

I oktober 2018 presenterades promemorian Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38). Utredaren konstaterade att möjligheten att ansöka om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken har bidragit till en effektivare miljöprövning. Möjligheten att ansöka om ändringstillstånd är mycket värdefull för verksamhetsutövarna och får betraktas som en framgångsrik ändring som har bidragit till en mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess. Utredaren behandlade även frågan om huruvida det är möjligt och ändamålsenligt att införa en skyndsammare handläggning av mål och ärenden som gäller miljöförbättrande åtgärder eller verksamheter. I fråga om införandet av en s.k. grön gräddfil drog utredaren slutsatsen att det krävs ett politiskt ställningstagande för att avgöra vilka verksamheter eller åtgärder som ska anses vara miljöförbättrande. Det är enligt utredaren inte ändamålsenligt att införa en grön gräddfil för vissa mål- och ärendetyper. Däremot skulle enligt utredaren bestämmelserna vid ändring av tillståndsgivna miljöfarliga verksamheter kunna ses över i syfte att underlätta genomförandet av miljöförbättrande åtgärder. Utredaren underströk att det dock finns risker med ett sådant politiskt utpekande. Miljöförbättrande verksamheter och åtgärder kan visa sig ha negativa miljöeffekter i framtiden och om en verksamhet eller åtgärd inte leder till entydiga miljöförbättringar kan bedömningen av vad som är miljöförbättrande ändras och därmed vara oförutsebar. Utredaren bedömde att med nuvarande prövningsorganisation och med den systematik som miljölagstiftningen bygger på kommer ett förtursförfarande för miljöförbättrande verksamheter och åtgärder inte att leda till en effektivare och mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess.

Utredaren föreslog därutöver att det bör sättas mål för handläggningstider. Utredaren bedömer att om sådana mål är flexibla med utrymme för avvikelser i det enskilda fallet, realistiska och möjliga att nå, kan de bidra till att åstadkomma en skyndsammare handläggning utan att försämra skyddet för miljön. En avgörande förutsättning för en skyndsam handläggning är att den sker i en effektivt utformad prövningsorganisation med resurser som är anpassade till prövningen och att det finns rätt kompetens och erfarenhet hos alla aktörer som deltar i prövningen. Dessutom behöver det göras ett tydligt uppföljningssystem och en konsekvensanalys av vad som händer om målen inte kan nås.

I promemorian behandlades även ett antal ytterligare åtgärder som enligt utredaren skulle kunna bidra till en effektivare och mer ändamålsenlig miljöprövningsprocess, bl.a. digitalisering av tillståndprocesser.

Av den skrivelse över 2019 års åtgärder som regeringen överlämnade till riksdagen den 10 mars 2020 framgår att Regeringskansliet arbetar med att ta hand om slutsatserna och förslagen som lämnades i utredningen (skr. 2019/20:75 s. 230).

Som ett led i effektiviseringen har regeringen gett länsstyrelserna och Domstolsverket i uppdrag att fr.o.m. 2020 bidra till en sammanhållen statistikredovisning. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för att ta emot, sammanställa, analysera

och presentera den statistik som övriga myndigheter bidragit med, inklusive handläggningstider (skr. 2019/20:75 s. 230).

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framhöll regeringen att myndigheternas arbete med prövning och tillsyn enligt miljöbalken är betydelsefulla verktyg och styrmedel för att nå flera miljömål. Dessutom är det enligt regeringen angeläget att korta handläggningstiderna vid tillståndsprövning samt förstärka tillsynen. Regeringen har därför tillsatt utredningen En modern och effektiv miljöprövning (dir. M2020:86) som ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning och föreslå åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning. Utredningen ska särskilt fokusera på åtgärder som kan underlätta investeringar som bidrar till klimatomställningen eller innebär minskad miljöpåverkan, exempelvis modernisering av en produktionsprocess för minskad energiförbrukning eller minskade utsläpp.

Utredningen ska bl.a.

- bedöma om tillämpningsområdet för att tillståndspröva ändringar och anmäla ändringar som bidrar till minskad miljöpåverkan för befintliga verksamheter kan utvidgas och, om det bedöms möjligt och lämpligt, föreslå de ändringar som krävs för att åstadkomma ett sådant ”grönt spår”
- bedöma om ett anmälningsförfarande under vissa förutsättningar kan ersätta tillståndsförfarandet då en verksamhet eller ändring i verksamhet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan
- utvärdera vissa aspekter av miljöprövningsdelegationernas roll och organisation, t.ex. frågor om processledning och om det är ändamålsenligt att koncentrera prövningen av vissa typer av ärenden till ett mindre antal miljöprövningsdelegationer.

Utredningen får även föreslå andra förändringar i nuvarande miljöprövningssystem som bidrar till en grön omställning genom mer förutsägbara och effektivare prövningsprocesser, som kortar den samlade prövningstiden och minskar administrationen samtidigt som nuvarande miljöskyddsnivå bibehålls. Sådana förslag ska dock inte avse mark- och miljödomstolarnas organisation eller handläggning av mål eller ärenden i dessa domstolar. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2021.

Enligt budgetpropositionen för 2021 ska förvaltningsanslagen för länsstyrelserna och Naturvårdsverket ökas för att korta handläggningstiderna och förstärka arbetet med prövning.

Prövning av torvtäkter

Prövning av torvtäkter skedde tidigare huvudsakligen enligt lag (1985:620) om vissa torvfyndigheter. Lagen upphävdes dock den 1 januari 2017 och prövningen av torvtäkter sker nu endast enligt miljöbalken. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för mål och ärenden som har inletts före den 1 januari 2017. Torv bryts i Sverige i dag på ca 10 000 hektar. Torv används t.ex. som

planteringsjord, jordförbättringsmedel eller, i minskande utsträckning, som energitorv för el- och fjärrvärmeproduktion. Nydikning av våtmarker är sedan 1994 förbjudet i delar av södra och mellersta Sverige och tillståndspliktigt i resterande delar av landet sedan 1986.

Som nämnts i tidigare avsnitt har regeringen tillsatt utredningen En modern och effektiv miljöprövning (dir. M2020:86) som ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning och föreslå åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att utsläppen från dikade torvmarker står för 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter, dvs. mer än Sveriges personbilstrafik. Regeringen föreslår därför en satsning på återvätning av tidigare torrlagda våtmarker, vilket enligt regeringen ger betydande klimatvinster samtidigt som den biologiska mångfalden stärks. Satsningen genomförs främst genom att medel tillförs inom de lokala naturvårdssatsningarna (LONA). Regeringen anförde att satsningen bygger på frivillig medverkan av markägare.

I sitt svar den 14 oktober 2020 på en skriftlig fråga (fr. 2020/21:157) anförde miljö- och klimatminister Isabella Lövin bl.a. att stora arealer torvmark har dikats ut för jord- och skogsbruk i Sverige. På utdikade torvmarker bryts torven ned och växthusgaser frigörs. Statsrådet framhöll att återvätning av torvmarker kan bidra till minskad avgång av växthusgaser men också till positiva effekter för biologisk mångfald, minskad övergödning och till minskade risker för såväl översvämning som torka. Statsrådet ser därför mycket positivt på att regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna enats om en satsning på återvätning av våtmarker i budgetpropositionen för 2021.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

För att få tillstånd att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun som verken ska uppföras i tillstyrker etableringen. Bestämmelsen tillkom i samband med att den s.k. dubbelprövningen av vindkraftsanläggningar avskaffades den 1 augusti 2009. En tillståndspliktig vindkraftsanläggning prövades tidigare enligt både plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken. Ändringen i regelverket gjordes i syfte att effektivisera handläggningen och korta handläggningstiderna för att främja vindkraftsutbyggnaden i Sverige, samtidigt som prövningen skulle förbli omsorgsfull och rättssäker. Syftet med bestämmelsen om kommunal tillstyrkan var att kommunens inflytande i frågan om vilka ändamål som kommunens mark- och vattenområden är mest lämpade för inte skulle minska. Kravet på tillstyrkan gäller även ändringstillstånd.

Regeringen gav 2016 Statens energimyndighet och Naturvårdsverket i uppdrag att följa upp och analysera planerings- och tillståndsprocessen vid etablering av vindkraft. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i juni 2017. Sammanfattningsvis bedömde myndigheterna att bestämmelsen om

kommunal tillstyrkan bör upphävas. Myndigheterna framhäver att ett upphävande av bestämmelsen är den åtgärd som bäst uppfyller uppdragets mål om att tillståndprocessen ska underlättas och bli mer rättssäker. Myndigheterna bedömde att miljöprövningen är god även utan kommunal tillstyrkan (NV-00099-16 och EM 2016-4752).

Regeringen gav i oktober 2020 en särskild utredare uppdraget En ökad förutsägbarhet vid miljöprövning av vindkraft (dir. 2020:108).

En särskild utredare ska

- undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken
- lämna förslag på hur denna bestämmelse kan tas bort och hur det kommunala inflytandet kan tillgodoses på annat sätt
- bedöma alternativa förslag, för det fall bestämmelsen inte kan tas bort, i syfte att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2021.

Anmälningsplikt

Den som bedriver miljöfarlig verksamhet kan ha tillstånds- eller anmälningsplikt för sin verksamhet (9 kap. 6 § miljöbalken). Av miljöprövningsförordningen (2013:251) framgår vilka verksamheter som kräver tillstånd och vilka verksamheter som kräver anmälan. För närvarande är ca 6 000 verksamheter tillståndspliktiga och ca 20 000 verksamheter omfattas av anmälningsplikt till tillsynsmyndigheten.

I miljöprövningsförordningen är tillståndspliktiga verksamheter markerade med A eller B och anmälningspliktiga med C. A-verksamheter ska söka tillstånd hos mark- och miljödomstol och B-verksamheter ska söka tillstånd hos miljöprövningsdelegation vid länsstyrelsen. C-verksamheter anmäls till kommunen.

Alla verksamheter som kan orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön ska följa de krav som ställs i miljöbalken. Enligt miljöbalken ska i dessa fall bl.a. skyddsåtgärder utföras och försiktighetsmått vidtas. Det ställs också krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa. Kraven gäller oavsett om verksamheten är tillståndspliktig, anmälningspliktig eller får bedrivas utan tillstånd eller anmälan.

I miljöbalken finns även krav på regelbunden kontroll av verksamhet som kan påverka människors hälsa eller miljön. Den som är ansvarig för en verksamhet är skyldig att vidta de skyddsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra och motverka eventuella skador och olägenheter för människors hälsa. Verksamhetsutövarens s.k. egenkontroll innefattar t.ex. rutiner för rening av utrustning och fortlöpande bedömning av risker.

Kyltorn är i sig inte en tillstånds- eller anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet men kan ingå i en verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig. Om ett kyltorn är en del i en process i en verksamhet som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt omfattas även kyltornet av anmälan eller tillståndet.

I en interpellationsdebatt den 22 januari 2021 (ip. 2020/21:161) togs frågan om kyltorn och risk för legionellasmitta upp. Det framgick att Stockholms stad hade föreslagit att kyltorn ska bli föremål för anmälningsplikt enligt tillämpligt regelverk och att den begäran hade remitterats till berörda myndigheter. I debatten anförde miljö- och klimatminister Isabella Lövin att remissutslaget var blandat. Det fanns enligt statsrådet stora tveksamheter hos flera av de tyngre remissinstanserna. Statsrådet betonade att tillståndsprovning enligt miljöbalken inte är det enda sättet att göra det möjligt att inventera och ha en bättre kontroll på kyltornen. Det ingår redan i kommunernas tillsynsansvar och i verksamhetsutövarnas ansvar att se till att verksamheten är kontrollerad och inte skapar fara för människors hälsa och för miljön. Kommunerna kan inom ramen för sin tillsyn även kartlägga eventuella smittkällor, som t.ex. kyltorn. Statsrådet ville också framhålla vikten av en god myndighetssamverkan och pekade på att just detta har gett goda resultat när det gäller att motverka spridning av legionella i tappvarmvatten. Statsrådet anförde att hon följer myndigheternas arbete med intresse och inte utesluter möjligheten att vidta lagstiftningsåtgärder.

Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken utförs av ett stort antal myndigheter. I miljötillsynsförordningen (2011:13) regleras vilken myndighet som har ansvar för tillsynen. Huvuddelen av miljöbalkstillsynen utförs av kommunerna och länsstyrelserna.

I regeringens proposition Förbättrad tillsyn på miljöområdet (prop. 2019/20:137) föreslogs bl.a. ett antal nya bestämmelser som syftar till att effektivisera och förtydliga tillsynen enligt miljöbalken (bet. 2019/20: MJU19, rskr. 2019/20:337).

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att anslaget för länsstyrelsernas miljötillsyn höjdes 2018 och att den sammanlagda redovisade tiden för tillsyn ökade med nästan 20 årsarbetskrafter under 2018 och 2019. Under 2019 anmäldes totalt ca 4 500 brott mot miljöbalken och det togs totalt ca 3 300 beslut om miljöstraffavgifter (Naturvårdsverkets redovisning om tillsyn M2020/00578/Me). I propositionen anfördes dock att komplexiteten i miljöprovningen har ökat och att länsstyrelserna i dagsläget inte når målet om att handläggningstiden ska understiga 180 dagar från det att ansökan är komplett till dess beslut har fattats.

Regeringen framhöll i budgetpropositionen att Naturvårdsverket behöver stärka sin övergripande och samordnande roll när det gäller miljötillsynen och bidra i miljöprovningen med hög kompetens så att handläggningstiderna kan

kortas. För att säkerställa en effektiv miljöprövning och tillsyn föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2021 en höjning av förvaltningsanslagen till Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

När det gäller bevisbördan i miljöärenden regleras detta i miljöbalken. I 2 kap. 1 § miljöbalken anges att när frågor prövas om tillåtlighet, tillstånd, godkännande och dispens och när sådana villkor prövas som inte avser ersättning samt vid tillsyn enligt balken, är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. iakttas. Bevisbördan har i miljöbalken således lagts på den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd och gäller både vid tillståndsprövning och tillsyn. Detsamma gäller för omprövning av tillstånd och villkor. Enligt förarbetena bör bevisbördans placering som sådan aldrig kunna bli föremål för någon skälighetsavvägning. Däremot när det gäller beviskravet, dvs. hur stark bevisningen måste vara, ska det göras en rimlighetsavvägning från fall till fall. Olika verksamheter och åtgärder kan motivera att skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått vidtas vid olika sannolikhet för att miljö- eller hälsopåverkan uppkommer (prop. 1997/98:45 del 1, s. 210).

Utskottets ställningstagande

Effektivare tillståndprocesser, kortare handläggningstider och regler för miljöprövning

Riksdagen har under de senaste åren riktat ett antal uppmaningar till regeringen i fråga om effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider. Riksdagen har bl.a. anfört att samtidigt som det är bra att Sverige har en krävande miljölagstiftning så ska myndigheternas prövningar och krav på underlag vara enkla, förutsägbara och effektiva. Riksdagen har också påpekat värdet i ett s.k. grönt spår för att ytterligare snabba på tillståndprocesserna för miljöförbättrande verksamheter. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen har tillsatt en utredning som ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning och föreslå åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning. Som framgår ovan ska utredningen bl.a. bedöma om tillämpningsområdet för att tillståndspröva ändringar och anmäla ändringar kan utvidgas. Utredningen ska även bedöma om ett anmälningsförfarande under vissa förutsättningar kan ersätta tillståndsförfarandet när en verksamhet eller ändring i verksamhet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Utskottet noterar att utredningen även får föreslå vissa andra förändringar i nuvarande miljöprövningssystem.

Utskottet följer regeringens fortsatta arbete med denna fråga med mycket stort intresse. I avvaktan på det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 20, 2020/21:2243 (M), 2020/21:2709 (MP) yrkande 15, 2020/21:2807 (KD) yrkande 11, 2020/21:2918 (C) yrkande 47 i denna del, 2020/21:2948 (C) yrkandena 4, 5 och 13, 2020/21:3162 (C)

yrkandena 1–3, 2020/21:3349 (M) yrkandena 12 och 13, 2020/21:3368 (M) yrkandena 24 och 25 samt 2020/21:3483 (M) yrkandena 15–18.

Prövning av torvtäkter

Utskottet kan konstatera att utsläppen av koldioxid från dikade torvmarker är betydande. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på återvätning av tidigare torrlagda våtmarker och konstaterar att den kan ge betydande klimatvinster och samtidigt stärka den biologiska mångfalden. Utskottet vill i sammanhanget framhålla det som regeringen anfört om att satsningen bygger på frivillig medverkan av markägare.

När det gäller frågan om tillståndprocesserna för prövning av torvtäkter vill utskottet hänvisa till det som anförs i redovisningen ovan om att utredningen En modern och effektiv miljöprövning ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 41 och 2020/21:3350 (M) yrkandena 13 och 14.

Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk

Regeringen gav i oktober 2020 en särskild utredare i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen om kommunal tillstyrkan av vindkraftverk. I avvaktan på resultatet av denna översyn avstyrker utskottet motion 2020/21:388 (V) yrkande 2.

Anmälningsplikt

I miljöprövningsförordningen regleras vilka miljöfarliga verksamheter som är tillståndspliktiga och vilka som är anmälningspliktiga. Alla verksamheter som kan orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön – oavsett om verksamheten är tillståndspliktig, anmälningspliktig eller får bedrivas utan tillstånd eller anmälan – ska dock följa de krav som ställs i miljöbalken. Enligt miljöbalken ska skyddsåtgärder utföras och försiktighetsmått vidtas. Det ställs också krav på att verksamhetsutövaren ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa.

Utskottet finner inte skäl att vidta någon åtgärd när det gäller frågan om vilka verksamheter som ska vara tillstånds- eller anmälningspliktiga och avstyrker därför motionerna 2020/21:125 (SD) yrkande 2 och 2020/21:307 (V) yrkande 9.

Tillsyn

Utskottet vill hänvisa till det regeringen anfört om att Naturvårdsverket behöver stärka sin övergripande och samordnande roll när det gäller miljötillsynen och bidra i miljöprövningen med hög kompetens så att handläggningstiderna kan kortas. Utskottet vill i sammanhanget peka på den höjning av förvaltningsanslagen till Naturvårdsverket och länsstyrelserna som

gjordes i budgetpropositionen för 2021 för att säkerställa en effektiv miljöprövning och tillsyn. Utskottet vill även påminna om att regeringen i propositionen Förbättrad tillsyn på miljöområdet (prop. 2019/20:137) bl.a. föreslog ett antal nya bestämmelser som syftar till att effektivisera och förtydliga tillsynen enligt miljöbalken, t.ex. att länsstyrelsen får förelägga en kommun som inte uppfyller de skyldigheter som följer av uppdraget om tillsynsarbetet att avhjälpa bristen.

När det gäller bevisbördan i miljöbalken har denna lagts på den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd. Detta gäller både vid tillståndsprövning och tillsyn. Bevisbördans placering är en naturlig följd av den försiktighetsprincip som gäller inom miljörätten och som enligt miljöbalken innebär att förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått ska vidtas så snart det kan befaras att en viss åtgärd skulle kunna utgöra en olägenhet för människors hälsa eller miljön. Utskottet ser inte skäl att ändra på denna ordning.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2020/21:724 (SD) yrkande 55, 2020/21:2709 (MP) yrkande 9, 2020/21:2807 (KD) yrkande 45 och 2020/21:2918 (C) yrkande 47 i denna del.

Regler och riktvärden för buller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om regler och riktvärden för buller. Utskottet hänvisar bl.a. till de nya vägledningarna som tagits fram.

Jämför reservation 12 (M), 13 (C) och 14 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 39 anfördes att industri- och trafikbuller inte bör likställas med ljud från exempelvis skolor och idrottsaktiviteter. Motionärerna anser att en grön och hållbar samhällsbyggnad behöver inkludera fritidsaktiviteter och idrott för barn, inte omöjliggöra detta.

Enligt kommittémotion 2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 3 bör regeringen ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för ljud från idrott, lek och fritid. Det är angeläget att idrott, bilsport och närboende kan fungera i varandras närhet.

I kommittémotion 2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 5 föreslås att regelverket ändras så att ljud vid idrottsaktiviteter inte likställs med industribuller. Motionärerna anför att det nuvarande regelverket innebär att ett flertal idrottsanläggningar hotas av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheterna. Enligt motionärerna bör Naturvårdsverkets allmänna råd uppdateras efter dagens förutsättningar.

Enligt motion 2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 13 bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, i syfte att underlätta för de verksamheter som bedrivs där.

I motion 2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD) föreslås att maximalt tillåtna ljudnivåer för idrottsanläggningar bör ändras till samma nivåer som gäller för vägar och järnvägar.

Kompletterande uppgifter

Både miljöbalken, plan- och bygglagen (2010:900) samt plan- och byggförordningen (2011:338) innehåller uttryckliga krav på hänsyn till allmänna intressen som hälsa och säkerhet. Buller kan få konsekvenser för människors hälsa, och därför ska den som planlägger väga in ljudmiljön i bedömningen.

Motorsportbanor är anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen (2013:251). Naturvårdsverket har i Allmänna råd om buller från motorsportbanor, halkövningsbanor och banor för provning av motordrivna fordon (NFS 2004:16) angett riktvärden för buller. Råden är avsedda att ge vägledning om skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått om störning av buller från främst permanenta sport-, halkövnings- eller provningsbanor för motordrivna fordon. Naturvårdsverket har även tagit fram en vägledning om industribuller och annat verksamhetsbuller (NV rapport 6583). Vägledningen avser främst de verksamheter som förtecknas i 2–32 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251).

I september 2020 tog Naturvårdsverket fram en vägledning om buller från idrottsplatser (2020-09-23). Vägledningen ska enligt Naturvårdsverket fungera som stöd för att minska bullerstörningar samtidigt som goda möjligheter till idrottsutövning bibehålls. I vägledningen finns stöd för hur en olägenhetsbedömning enligt miljöbalken bör göras. Det finns även exempel på åtgärder som kan vidtas. Av vägledningen framgår bl.a. att riktvärden för industribuller inte bör användas för buller från idrottsutövning utomhus. Bedömningen av störningar från idrottsplatser bör göras utifrån förutsättningarna på platsen, bl.a. avstånd till bostäder och vilket antal användare som samtidigt är vid anläggningen.

Samtidigt som Naturvårdsverkets vägledning publicerades presenterade Boverket sin rapport 2020:22 Buller från idrottsplatser – en vägledning. Boverkets vägledning är i första hand avsedd att användas vid detaljplaneläggning eller bygglovsprövning av ny bostadsbebyggelse i områden som exponeras för buller från idrottsplats.

I december 2020 meddelade Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt dom i det s.k. Boovallemålet (M 7353-19). Mark- och miljööverdomstolen bedömde i det aktuella målet att buller från en så

omfattande verksamhet som bedrivs på Boovallen gav upphov till en sådan olägenhet för människors hälsa som avses i miljöbalken. Domstolen ansåg dock inte att bullerstörningarna var så stora att den organiserade idrottsverksamheten behövde förbjudas. Kommunen måste dock genomföra vissa åtgärder för att begränsa bullerpåverkan. Domstolen kom fram till att bullerskydd inte var en miljömässigt motiverad och rimlig åtgärd i detta fall. Däremot ansåg domstolen att tiderna inom vilka idrottsverksamheten fick pågå skulle begränsas. I sin bedömning tog domstolen hänsyn till verksamhetens storlek, närheten till bostäder och de ljudnivåer som verksamheten orsakar. Domstolen anförde även att det i det aktuella fallet inte var lämpligt att tillämpa riktvärdena i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill, i likhet med det som anförts tidigare, framföra att idrottsanläggningar behöver adekvata förutsättningar att verka för att kunna säkerställa goda möjligheter för barn och ungas idrottande och att det samtidigt kan noteras att buller påverkar vår hälsa och vår möjlighet till en god livskvalitet (bet. 2019/20:MJU12).

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att Naturvårdsverket nyligen har publicerat en särskild vägledning om buller från idrottsplatser. Vägledningen kan fungera som stöd för att minska bullerstörningar samtidigt som goda möjligheter till idrottsutövning bibehålls. Samtidigt har Boverket utformat en vägledning som kan användas vid detaljplaneläggning eller bygglovsprövning av ny bostadsbebyggelse i områden som exponeras för buller från idrottsplatser. Därutöver har viss rättspraxis utvecklats. Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna 2020/21:537 (KD), 2020/21:2927 (C) yrkande 39, 2020/21:3176 (C) yrkande 13, 2020/21:3252 (L) yrkande 5 och 2020/21:3338 (M) yrkande 3 kan lämnas utan åtgärd i den utsträckning de inte kan anses tillgodosedda och avstyrker därför yrkandena.

Frågor om äganderätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äganderättsfrågor. Utskottet hänvisar främst till pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservation 15 (SD), 16 (KD) och 17 (M, KD) samt särskilt yttrande 4 (C).

Motionerna

Stärkt äganderätt och ersättning vid rådhetsinskränkningar

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 45 anförs att mark ska kunna undantas från brukande endast efter mycket noggrann prövning och att beslut som innebär brukandebegränsningar ska kunna överklagas från markägarens sida. Motionärerna menar att en levande och brukad landsbygd behövs för många arter och för att utveckla turismen.

I kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 3 framhålls att allmänt ägd mark i första hand bör nyttjas för offentliga syften, t.ex. naturskydd av olika slag. Motionärerna menar att expropriation liksom inskränkningar av brukanderätt för privata ägare i det längsta ska undvikas.

I motion 2020/21:1258 av Mats Green (M) anförs att den försvagade svenska äganderätten bör stärkas genom översyn och förändring av bl.a. miljöbalken och artskyddsförordningen mot bakgrund av lagstiftningen om egendomsskydd. Motionärerna menar att tillämpningen av miljöbalken och olika förordningar har gått i en negativ riktning med utökade äganderättsinskränkningar som följd.

Vidare anförs i motion 2020/21:1541 av Mats Green (M) att den försvagade svenska äganderätten bör stärkas genom krav på tydligt definierade och specifika motiv för skydd av natur i allmänhet och privat ägd mark i synnerhet.

I motion 2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 anförs att regeringen behöver stå upp för äganderätten och privat ägande. Motionären menar att ärenden som gäller äganderätten kontra bredare samhällsperspektiv bör handläggas med stor rättssäkerhet där även markägaren känner att denna får sin sak prövad.

I yrkande 6 i kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) anförs att ersättning vid beslut om inskränkt brukande- eller äganderätt ska betalas med kortast möjliga fördröjning och att, om så ej sker, beslutet ska anses upphävt. Regeringen bör enligt motionärerna fastlägga lämpliga tidsramar för detta.

I motion 2020/21:3157 av Linda Modig (C) anförs att regeringen bör analysera om myndigheterna i tillämpningen av reglerna om rådhetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl utger ersättning i de fall inskränkningarna orsakar skador för berörda rättighetshavare och vid behov säkerställa att så sker. Motionären menar att

myndigheter inte alltid vid denna tillämpning beaktar avgöranden från Högsta domstolen.

Enligt kommittémotion 2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 2 bör man se över möjligheten att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas. Motionärerna framhåller att det för den enskilda skogsägaren bl.a. är svårt att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut. Markägare ska inte fråntas rätten att bruka sin skog utan ersättning eller behöva känna rädsla inför att investera i mark som riskerar att tappa sitt värde.

I kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 68 anförs att markägarens rätt till skäligen ersättning bör säkras vid rådgighetsinskränkningar som görs med stöd av artskyddsförordningen. Motionärerna välkomnar den utredning som regeringen har tillsatt för att se över artskyddsförordningen men anser att direktiven kunde vara tydligare, bl.a. när det gäller att justera artskyddsförordningen så att den motsvarar de krav som faktiskt ställs i det ursprungliga EU-direktivet och markägarens rätt till skäligen ersättning.

Äganderätt och grön infrastruktur

I kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3 anförs vikten av att klargöra juridisk status för begreppet grön infrastruktur även relaterat till andra frivilliga miljöåtgärder. Motionärerna framhåller att det behöver tydliggöras hur vissa mål och åtgärder juridiskt är relaterade till varandra. Ett exempel är s.k. grön infrastruktur. I dag är det enligt motionärerna inte längre specificerat vare sig i myndighetens regleringsbrev eller arbetsordning att de ska jobba med denna fråga. Samtidigt fortsätter landets länsstyrelser med att upprätta handlingsplaner och skriva strategier om detta.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Stärkt äganderätt och ersättning vid rådgighetsinskränkningar

Skyddet för äganderätten, det s.k. egendomsskyddet, är en grundläggande fri- och rättighet enligt regeringsformen (RF) och Europakonventionen. Vid samtliga slag av ingrepp i egendomsskyddet gäller enligt såväl RF som Europakonventionen en proportionalitetsprincip som innebär att nödvändigheten av ett intrång som sker i skyddet för egendom med hänvisning till det allmännas intresse måste balanseras mot den skada den enskilde drabbas av till följd av intrånget. Av 2 kap. 15 § andra stycket RF följer vidare att den enskilde ska vara tillförsäkrad ersättning när det allmänna inskränker någons användning av mark eller byggnad på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten.

I de fall en lag innebär att användningen av mark eller byggnad inskränks av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller att rätten till ersättning bestäms genom lag. För sådana rådighetsinskränkningar får det alltså övervägas om en rätt till ersättning ska införas. I 31 kap. 4 § miljöbalken anges sådana beslut enligt miljöbalken som berättigar till ersättning, exempelvis beslut som gäller naturreservat och beslut om biotopskyddsområden. I 31 kap. 2 § miljöbalken anges att bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) som huvudregel ska gälla vid ersättning enligt 31 kap. miljöbalken. År 2010 höjdes den ersättning som betalas vid expropriation och andra åtgärder där fastigheter tas i anspråk med tvång (prop. 2009/10:162).

Våren 2018 föreslog miljö- och jordbruksutskottet ett tillkännagivande till regeringen i fråga om arbetet med att utforma kompensationsmodeller vid inskränkningar i äganderätten. Utskottet noterade inledningsvis att det pågår ett arbete när det gäller rådighetsinskränkningar i samband med inrättande av vattenskyddsområden och rådighetsinskränkningar med stöd av artskydds-förordningen. Däremot bedömde utskottet att det finns anledning att även på andra områden granska och föreslå ändringar i de bestämmelser som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl. Utskottet beskrev det som angeläget att ytterligare initiativ tas för att utreda vilka slags kompensationsmodeller som skulle kunna utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådighetsinskränkningar. Kammaren biföll utskottets förslag (bet. 2017/18:MJU19, rskr. 2017/18:217).

I juni 2019 riktade konstitutionsutskottet en uppmaning till regeringen om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska se över och stärka det grundlagsreglerade egendomsskyddet. Konstitutionsutskottet anförde att det är betydelsefullt att samhället värnar äganderätten och att markägare så långt som möjligt bör få bestämma över sin egendom. Beslut som rör exempelvis skydd av värdefulla områden, arter och ekosystem bör bygga på samarbete med markägare och respekt för äganderätten. Med stärkt egendomsskydd säkras Sveriges viktiga naturtillgångar och en omställning till ett mer hållbart samhälle, enligt utskottet. Kammaren följde utskottets förslag (bet. 2018/19:KU27, rskr. 2018/19:281).

Det framgår av den skrivelse över åtgärder vidtagna under 2019 som överlämnades till riksdagen den 11 mars 2020 att riksdagens båda tillkännagivanden i fråga om egendomsskyddet inte är slutbehandlade. Det framgår vidare att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att identifiera vilka åtgärder som kan vidtas med anledning av riksdagens uppmaningar (skr. 2019/20:75 s. 225).

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 23) anförde regeringen att äganderätten till skog behöver stärkas och värnas. Det finns enligt regeringen ett behov av att öka förtroendet mellan skogsägare, myndigheter och andra berörda aktörer samt att öka legitimiteten och förutsebarheten för skogs- och naturvårdspolitiken. Inskränkningar i äganderätten till mark måste vara förenliga med proportionalitetsprincipen.

Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till.

I januari 2019 slöt Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse (nedan januariavtalet). Till följd av avtalet tillsatte regeringen i juli 2019 en utredning om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark, samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46, nedan Skogsutredningen). I motiven för Skogsutredningen nämndes bl.a. att rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag och att det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. En annan central del av utredningen är att klargöra markägares rätt till ersättning, och hur denna bör beräknas. Därtill ska nya flexibla skydds- och ersättningsformer utredas som bygger på frivillighet och stärker incitamentsstrukturen i skogsbruket. I utredningen ingår därför att föreslå nya flexibla skydds- och ersättningsformer som ekonomiskt eller på annat sätt gynnar markägare som bevarar biologisk mångfald och gynnar allmänna intressen, samtidigt som det är möjligt att utveckla och få verksamheter med bas i skog att växa. Formerna ska vara effektiva för att bidra till en förvaltning där den biologiska mångfalden säkras långsiktigt. Uppdraget redovisades i november 2020 (SOU 2020:73). Utredningsbetänkandet är under beredning i Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att det nuvarande artskyddet har kritiserats för att inte i tillräcklig grad vara tillämpligt, effektivt och rättssäkert. Rättsfall om artskydd i skogsbruket har skapat osäkerhet. Regeringen har därför tillsatt en utredning om översyn av artskyddsförordningen (M2020:03) för att säkerställa att regelverket effektivt och rättssäkert kan skydda arter och att lagstiftningen är tydlig gentemot markägare om när dessa har rätt till ersättning. Utredaren ska bl.a. se över artskyddsförordningen för att säkerställa att regelverket effektivt och rättssäkert kan skydda arter och att lagstiftningen är tydlig gentemot markägare om när dessa har rätt till ersättning. Utredaren ska även ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås (dir. 2020:58). Uppdraget ska redovisas senast den 14 maj 2021.

I sitt svar på en skriftlig fråga den 15 januari 2021 (fr. 2020/21:989) anförde justitie- och migrationsminister Morgan Johansson bl.a. att frågeställningar som rör skyddet för äganderätten kan uppkomma i skilda sammanhang och på många olika rättsområden. Svåra avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen behöver ofta göras inte minst på områden där hälsa, miljö och säkerhet kan motivera begränsningar i äganderätten. Statsrådet framhöll att regeringen arbetar med att genomföra januariavtalet och att detta är ett arbete som kommer att fortsätta framöver. Vidare upplyste statsrådet om att regeringen har tillsatt utredningar med uppdrag att lämna förslag som berör

egendomsskyddet för markägare och ersättningsrätt vid olika former av rådhetsinskränkningar över mark och att han kommer att invänta resultatet av pågående arbete innan han tar ställning till vilka förändringar som kan behöva genomföras. I sammanhanget framhöll statsrådet att den nuvarande utformningen av egendomsskyddet i grundlag är ett resultat av ett omfattande arbete som gjordes i brett politiskt samförstånd i Grundlagsutredningen och som trädde i kraft så sent som 2011.

Äganderätt och grön infrastruktur

Naturvårdsverket definierar grön infrastruktur som ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. I praktiken innebär arbetet med grön infrastruktur att skydd, bevarande, restaurering och återskapande av livsmiljöer, ekosystemfunktioner och naturliga processer beaktas i såväl fysisk planering och pågående mark- och vattenanvändning som i brukande och förvaltning av naturresurser. Regionala handlingsplaner för grön infrastruktur är en central åtgärd i den nationella strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141, bet. 2013/14:MJU27, rskr. 2013/14:359).

I oktober 2018 redovisade länsstyrelserna ett regeringsuppdrag där det framgår att arbetet med grön infrastruktur möjliggör ökad transparens och att det ger underlag för landskapsaktörer. Vi samma tidpunkt redovisade Naturvårdsverket även ett uppdrag om grön infrastruktur (NV-01521-1). Av redovisningen framgår att området är under utveckling och att många komplexa frågor hanteras. Myndigheten bedömde att fortsatt och fördjupad dialog samt samverkan med berörda aktörer är avgörande. Därtill pekar myndigheten ut förutsättningar och områden som är relevanta att fokusera på i det långsiktiga arbetet med grön infrastruktur.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg.omr. 20) anförde regeringen att staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn. Regeringen påpekade att Sveriges skogsägare i dag gör ett viktigt arbete med att vårda och värna skogens biologiska värden. Samtidigt måste miljöhänsynen i skogsbruket öka och det behövs fortsatta åtgärder för ett variationsrikt och hållbart brukande av skogslandskapet för att nå miljö kvalitetsmålen och friluftslivsmålen. Regeringen anförde att det som sker i vardagslandskapet har störst betydelse för att nå preciseringen om gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter som förekommer naturligt i Sverige. Hänsyn i nyttjandet av mark och vatten, inklusive val av brukningsmetoder, dvs. sådana som är hållbara från biologisk mångfaldssynpunkt, är därför av stor vikt. Regeringen bedömde vidare att de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur på sikt kommer att stärka ekologiska samband i landskapet och förbättra förutsättningarna för ekosystemtjänster. Regeringen bedömde även att arbetet med grön infrastruktur har gett en ökad medvetenhet om

behovet av ett landskapsperspektiv när det gäller bevarandet av biologisk mångfald. Samtidigt anförde regeringen att nuvarande bevarandeåtgärder av olika slag, t.ex. inom ramen för grön infrastruktur, inte är tillräckliga.

Som redovisas ovan har regeringen tillsatt en utredning om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (Skogsutredningen). I motiven för Skogsutredningen nämns bl.a. att rättssäkerheten ska stärkas för markägare och företag och att det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Som också nämns ovan har regeringen även tillsatt en utredning om översyn av artskyddsförordningen för att säkerställa att regelverket effektivt och rättssäkert kan skydda arter och att lagstiftningen är tydlig gentemot markägare om när dessa har rätt till ersättning.

Miljö- och klimatminister Isabella Lövin besvarade en skriftlig fråga den 4 november 2020 om villkoren för hur grön infrastruktur etableras (fr. 2020/21:276). Statsrådet anförde bl.a. att riksdagen den 24 juni 2014 antog en strategi för arbetet med att stärka biologisk mångfald och säkra ekosystemtjänster, baserad på alliansregeringens proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, som överlämnades till riksdagen den 13 mars 2014. I denna proposition beskriver regeringen att insatser för bevarandet av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna behöver göras med ett helhetsperspektiv där hänsyn tas till ekologiska samband och att regeringen vill att detta ska utvecklas inom regionala handlingsplaner för grön infrastruktur som tas fram i dialog och samarbete mellan brukare, myndigheter och ideella organisationer m.fl. Vidare anförde statsrådet att länsstyrelsernas arbete med att ta fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur har pågått under flera år. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har hållit riktade skogsdialoger med markägare och naturvårdsorganisationer om hur handlingsplanerna kan bidra till grön infrastruktur i skogslandskapet. Länsstyrelserna har i regleringsbrevet för 2020 fått i uppdrag att redovisa arbetet med regionala handlingsplaner för grön infrastruktur för att stärka de ekologiska sambanden i landskapet mellan skyddade och på andra sätt bevarade områden och biotoper, samt bedöma planernas effekter av arbetet. I detta ingår också enligt statsrådet att länsstyrelserna ska redovisa konsekvenserna för och hur hänsyn har tagits till äganderätten och markvärden. Skälet till detta är att det är viktigt att ha ett underlag för att bedöma planernas konsekvenser. Länsstyrelserna kommer att redovisa sitt uppdrag under våren 2021. Statsrådet anförde slutligen att regeringen inte har några planer på att förändra villkoren för hur grön infrastruktur etableras.

Utskottets ställningstagande

Stärkt äganderätt och ersättning vid rådhetsinskränkningar

Riksdagen har tydliggjort att markägare så långt som möjligt bör få bestämma över sin egendom och att kompensationsmodeller bör utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådhetsinskränkningar. Utskottet välkomnar därför att regeringen har tillsatt Skogsutredningen – som redovisade sitt uppdrag under hösten 2020 – och en utredning om översyn av artskyddsförordningen. Utskottet konstaterar att utredningarna syftar till att bl.a. stärka markägares rättigheter, inte minst i fråga om möjligheter till rättslig prövning och ersättning vid rådhetsinskränkningar. I avvaktan på det arbete som pågår för att tillgodose riksdagens tillkännagivanden på detta område avstyrker utskottet motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 45, 2020/21:733 (SD) yrkandena 3 och 6, 2020/21:1258 (M), 2020/21:1541 (M), 2020/21:2808 (KD) yrkande 68, 2020/21:2928 (C) yrkande 2, 2020/21:3157 (C) och 2020/21:3562 (M) yrkande 1.

Äganderätt och grön infrastruktur

Utskottet delar regeringens uppfattning om att skogsägare gör ett viktigt arbete med att vårda och värna skogens biologiska värden. Sverige ska ha en hög ambition i arbetet med biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Samtidigt måste äganderätten beaktas. Utskottet noterar att länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2021 har fått i uppdrag att redovisa arbetet med regionala handlingsplaner för grön infrastruktur för att stärka de ekologiska sambanden i landskapet mellan skyddade och på andra sätt bevarade områden och biotoper, samt bedöma planernas effekter av arbetet. I detta uppdrag ingår också att länsstyrelserna ska redovisa konsekvenserna för, och hur hänsyn har tagits, till äganderätten och markvärden. Redovisningen ska ligga till grund för hur regeringen avser ta arbetet med grön infrastruktur vidare.

Utskottet vill även framhålla att artskyddsförordningen enligt januariavtalet ska ses över i syfte att effektivt skydda hotade arter samtidigt som markägares rättssäkerhet och möjlighet till ersättning värnas. I avvaktan på resultaten av det arbete som pågår avstyrker utskottet motion 2020/21:3359 (M) yrkande 3.

Offentlig upphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om offentlig upphandling. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående utvecklingsarbete. Jämför reservation 18 (M) och 19 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 21 anfördes att offentlig verksamhet ska vara en god förebild för att öka graden av återanvänt och återvunnet material vid upphandlingar.

I kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 38 anfördes att offentliga institutioner bör prioritera fisk som fångats i svenska vatten vid upphandling. Berörda myndigheter bör enligt motionärerna ges i uppdrag att underlätta för branschens aktörer. Även i kommittémotion 2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1 framhålls betydelsen av att låta offentliga institutioner prioritera svenskfångad fisk.

I kommittémotion 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4 anfördes att staten bör sluta överenskommelser med regioner och kommuner för att öka strategisk upphandling av cirkulära tjänster och produkter. Motionärerna framhåller att såväl forskare som företag lyfter fram att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att driva fram en marknad för cirkulär ekonomi.

Yrkande 28 i kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) tar upp myndigheternas hållbarhetsarbete. Motionärerna menar att offentlig upphandling är ett effektivt instrument för att främja god konkurrens och sund användning av skattemedel och måste användas mer effektivt för att miljömålen ska nås. Staten bör enligt motionärerna gå före och vara en förebild för andra aktörer i samhället när det gäller klimat, miljö och djurvälstånd.

I motion 2020/21:1193 av Edward Riedl (M) anfördes att all offentlig verksamhet, inom ramen för vad lagstiftningen på EU-nivå tillåter, bör göra upphandlingar utifrån minimikraven i svensk lagstiftning och regeringen bör se över möjligheten till detta. Motionären framhåller att dagens system, där man vid upphandlingar lägger tonvikten på lägsta möjliga pris, oftast inte är förenligt med ambitionen om att stärka svenskt jordbruk.

I motion 2020/21:2479 av Sten Bergheden (M) anfördes att Sverige bör ta fram en strategi för offentlig upphandling av mat som säkerställer en låg grad av antibiotikaanvändning för att minska spridning av resistens och ge svenska bönder rättvisa konkurrensvillkor. Strategin bör behandla frågan om hur vi vid offentliga upphandlingar kan stoppa mat som kommer från länder med hög grad av användning av antibiotika i djuruppfödningen.

I motion 2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4 anförs att det behövs ytterligare åtgärder för att se till att offentlig upphandling i högre utsträckning bidrar till att nå mål för biologisk mångfald.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Den svenska offentliga sektorn köper varje år varor, tjänster och bygg-entreprenader för drygt 700 miljarder kronor. Dessa inköp utgör ungefär en sjättedel av Sveriges BNP, och enligt Naturvårdsverket uppgår inkörens utsläpp årligen till ca 12 miljoner ton koldioxidkvalenter. De områden som har störst klimatpåverkan är bygg- och anläggningsentreprenader, tjänster som omfattar drift av infrastruktur och fastigheter, transporter samt livsmedel (prop. 2019/20:65 s. 63 f.).

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna antog regeringen i juni 2016 en nationell upphandlingsstrategi för att skapa förnyelse inom offentlig sektor och i näringslivet (Fi2016/00833/OU). Målet är att få fler myndigheter att använda offentliga inköp som ett strategiskt verktyg i sin verksamhet. Strategin innehåller sju inriktningsmål, och kopplat till dessa mål finns handfasta tips och råd om hur verksamheten kan arbeta för att uppfylla målen.

Enligt mål 6 i upphandlingsstrategin ska den offentliga upphandlingen vara miljömässigt ansvarsfull. Det anges att den miljöanpassade offentliga upphandlingen måste öka i hela den offentliga sektorn, att inköp kan användas som ett strategiskt verktyg för att nå miljömål samt att krav om djurskydd bör ställas. Vidare anges att den offentliga upphandlingen av produkter och tjänster bättre bör styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivå på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Lagstiftningen ger även stora möjligheter att ställa krav på miljöhänsyn, som nu i större utsträckning än tidigare kan beaktas i alla delar av upphandlingsprocessen.

I samband med lanseringen av upphandlingsstrategin fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att arbeta för att strategin får genomslag. Det handlar bl.a. om att informera och vägleda myndigheter och följa upp hur strategin påverkar inköpsarbetet. Upphandlingsmyndigheten har utarbetat ett antal hållbarhetskrav, i form av miljökrav och sociala krav, för ett tiotal produktområden som omfattar hundratals produkter. Dessa är frivilliga att använda.

I december 2019 fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska kunna bidra till att nå klimatmål och för att de upphandlingsinsatser som ger störst klimatnytta för pengarna ska kunna prioriteras. Uppdraget ska redovisas i myndighetens årsredovisning för 2020. Upphandlingsmyndigheten har även tillsammans med Boverket i uppdrag att under 2020–2021 utveckla och komplettera Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskrav och annat stöd för att på ett kostnadseffektivt sätt främja en minskad klimatpåverkan under hela livsrytten

inom bygg-, anläggnings- och fastighetsområdet vid offentlig upphandling. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 december 2021.

I den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65), som riksdagen behandlade under våren 2020, gjorde regeringen följande bedömning i fråga om offentlig upphandling på transportinfrastrukturområdet (s. 63):

Offentlig upphandling är ett effektivt instrument för att främja god konkurrens och sund användning av skattemedel men kan också bidra till att nå våra klimatmål. Det finns en stor potential att genom offentlig upphandling bidra till minskade utsläpp och främjande av innovativa och klimatsmarta lösningar, t.ex. genom innovationsupphandlingar.

Regeringen avser att se över hur det klimatpolitiska ramverket kan få genomslag i offentlig upphandling, med fokus på upphandlingar med stor klimatpåverkan. Upphandlingsmyndigheten har en viktig roll i klimatarbetet. Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att lämna förslag på åtgärder för att offentlig upphandling ytterligare ska kunna bidra till att nå våra klimatmål och att de upphandlingsinsatser som ger störst klimatnytta för pengarna kan prioriteras. Upphandling på transportinfrastrukturområdet är av särskild vikt då infrastrukturen ger upphov till stora utsläpp och då offentlig upphandling kan bidra till att skapa en efterfrågan på mer klimatsmarta material. Investeringar i transportinfrastruktur bör successivt utvecklas till att bli klimatneutral. Ett uppdrag bör ges till lämpliga myndigheter att, i samverkan med andra berörda aktörer, starta och driva beställarnätverk för klimatsmart upphandling på transportinfrastrukturområdet och att verka för att detta får genomslag på lokal, regional och nationell nivå.

Miljömålsberedningen (M 2010:04) fick den 27 oktober 2020 (dir. 2020:110) i uppdrag att bl.a. se över hur det klimatpolitiska ramverket kan få genomslag i offentlig upphandling med fokus på upphandlingar med stor klimatpåverkan och på kostnadseffektivitet och samhällsekonomisk effektivitet. Av direktiven framgår att kostnadseffektivitet och samhällsekonomisk effektivitet behöver ses i ett bredare perspektiv än bara den direkta utsläppseffekten från upphandlade varor och tjänster, t.ex. byggtreprenader. Inte minst kan offentlig upphandling på områden där den offentliga sektorn är en stor aktör driva på teknikutveckling och bidra till att mer klimatsmarta lösningar blir tillgängliga på marknaden även för andra köpare, vilket därmed skapar ytterligare klimatnytta och konkurrensfördelar för innovativa företag på den svenska marknaden. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2022.

När det gäller upphandling av livsmedel och måltidstjänster framgår det av livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104) att den offentliga upphandlingen av sådana tjänster bör användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom bl.a. miljö. Vidare framgår det av strategin att målsättningen är att mer ska upphandlas ekologiskt och att miljöanpassad upphandling med ett livscykelkostnadsperspektiv bör öka.

I livsmedelsstrategin framhåller regeringen även att kommunerna, staten och regionerna bör använda sig av Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd i större utsträckning. Det anges även att Upphandlingsmyndigheten har regeringens uppdrag att verka för ökad miljöhänsyn inom upphandling och ansvarar för en omfattande kriterieverksamhet som vänder sig till

upphandlande myndigheter och enheter i deras arbete med att beakta miljöhänsyn i sina upphandlingar. I sin behandling av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23 s. 139) anförde utskottet följande i fråga om offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster:

Inledningsvis konstaterar utskottet att regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på djurskydd och miljöhänsyn. Utskottet delar därför regeringens bedömning att den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bör användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö. Utskottet ser särskilt positivt på det uppdrag som Upphandlingsmyndigheten har fått om att förstärka kompetensen på området för upphandling av livsmedel och måltidstjänster hos upphandlande myndigheter och leverantörer. Utskottet noterar även regeringens målsättning att Sverige ska ligga i framkant och vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. En miljömässigt ansvarsfull offentlig upphandling är ett av de sju inriktningsmålen i den nationella upphandlingsstrategin. I fråga om små och medelstora leverantörer anser utskottet i likhet med regeringen att dessa bör ges bättre möjligheter att delta som anbudsgivare vid offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Utskottet förutsätter att regeringen kommer att arbeta för att detta ska uppnås. Vidare noterar utskottet att regeringens målsättning är att mer ska upphandlas ekologiskt.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om offentlig upphandling och kemikalier, och i betänkande 2017/18:MJU12 Kemikaliepolitik (s. 11) framförde utskottet följande:

Utskottet noterar att allt fler myndigheter ställer miljökrav vid offentlig upphandling, vilket är en positiv utveckling. Försiktighetsprincipen är reglerad i miljöbalken och innebär att försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en åtgärd kan skada människors hälsa eller miljön. Principen ska tillämpas såväl i offentlig verksamhet som i annan verksamhet som kan påverka människors hälsa eller miljön. Utskottet noterar att de kriterier för offentlig upphandling som Upphandlingsmyndigheten tagit fram utgår från försiktighetsprincipen. Vidare noterar utskottet att det vid offentlig upphandling är möjligt att ställa krav enligt den s.k. SIN-listan. Utskottet delar regeringens uppfattning att det offentliga bör gå före och vara ett föredöme i hanteringen av sina resurser och bidra till en hållbar samhällsutveckling. En miljöanpassad offentlig upphandling är ett viktigt och strategiskt verktyg för att nå miljömålen.

Regeringen har i december 2019 gett Upphandlingsmyndigheten ett uppdrag som syftar till att offentlig upphandling genom hela inköpsprocessen ska bidra till omställningen mot en cirkulär ekonomi. Upphandlingsmyndigheten ska öka kännedomen om hur offentlig upphandling kan användas som ett viktigt verktyg för att bidra till en cirkulär ekonomi och uppnå de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmål som är kopplade till Agenda 2030. I uppdraget ingår att se över hur strategisk upphandling kan främja en cirkulär ekonomi genom hela inköpsprocessen. Uppdraget omfattar t.ex. att ge vägledning om affärsmodeller och att utveckla relevanta hållbarhetskrav samt metoder för leverantörsdialog och främjande av innovationer. Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen för 2020.

I den nationella strategin Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige som regeringen beslutade i juli 2020 framhålls att det finns en stor potential att genom offentlig upphandling bidra till minskade utsläpp och främjande av utbud och efterfrågan på innovativa, cirkulära och klimatsmarta lösningar. Regeringen anförde att den i kommande handlingsplaner kommer att presentera konkreta styrmedel och åtgärder för att konsumtionen ska bli mer hållbar. En åtgärd som nämns i strategin är att främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar. Den första handlingsplanen beslutades i januari 2021. I handlingsplanen presenteras aktuella styrmedel och åtgärder som regeringen har beslutat eller har för avsikt att besluta.

Regeringen gav i december 2020 Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att stimulera etableringen av s.k. ändamålsenliga inköpsorganisationer. Det innebär att det finns en styrning och organisation av inköpsarbetet som utgår från ett helhetsperspektiv. Upphandlingsmyndigheten ska följa upp och genomföra olika insatser för att driva på utvecklingen av ändamålsenliga inköpsorganisationer under 2021. Insatserna ska vara riktade till ledningen hos upphandlande myndigheter och enheter. Syftet med insatserna är att sprida kunskap, ge insikter om vilka möjligheter ett strategiskt arbetssätt och en ändamålsenlig organisation för inköp erbjuder samt tydliggöra fördelarna med att ett sådant arbetssätt och en sådan organisation etableras snarast. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 28 februari 2022.

Förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter innebär att statliga myndigheter ska utveckla miljöledningssystem som följs upp varje år. Enligt förordningen ska myndigheterna bl.a. redovisa uppgifter om miljökrav i sin upphandling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på miljö- och klimathänsyn. Utskottet har i flera olika sammanhang, inte minst i utskottets behandling av livsmedelsstrategin (bet. 2016/17:MJU23), framhållit att Sverige ska vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. En klimat- och miljöanpassad offentlig upphandling måste vara en ständigt närvarande målsättning i regeringens arbete, och utskottet ser därför positivt på de åtgärder som vidtagits och de uppdrag som har lämnats under de senaste åren för att driva utvecklingen i denna riktning. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 38, 2020/21:731 (SD) yrkande 1, 2020/21:1193 (M), 2020/21:2479 (M), 2020/21:2709 (MP) yrkande 28, 2020/21:2729 (MP) yrkande 4, 2020/21:3351 (M) yrkande 21 och 2020/21:3639 (MP) yrkande 4.

Myndigheters organisation och verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vattenmyndigheternas organisation och verksamhet. Utskottet hänvisar till det beredningsarbete som pågår.

Jämför reservation 20 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 35 anförs att förutsättningarna bör utredas för att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Detsamma anförs i kommittémotion 2020/21:2806 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 7, samt i kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 9.

Vidare anförs i yrkande 8 i kommittémotion 2020/21:2806 av Magnus Oscarsson m.fl., i yrkande 36 i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD), samt i kommittémotion 2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 10 att vattenmyndigheternas verksamhet också bör inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för. Motionärerna menar att främjandeuppdraget bör förtydliga att verksamheten inte bara ska kontrollera att regler följs utan att myndigheterna även ska stödja och göra det lättare för företagen.

Kompletterande uppgifter

Vattenförvaltningen inom EU följer av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG). Syftet med att samla den europeiska vattenförvaltningen inom ett ramdirektiv är att säkerställa att de gemensamma vattenresurserna inom unionen värnas på ett likartat sätt och att bedömningar görs på samma sätt för alla gemenskapens vatten. Enligt ramdirektivet för vatten ska staterna bl.a. bedöma vattnens nuvarande status, identifiera påverkanskällor, analysera de tekniska och ekonomiska möjligheterna att genomföra åtgärder, bestämma vilken status som ska nås och vilket åtgärdsarbete som ska genomföras.

Enligt ramdirektivet bör beslut fattas så nära de platser som möjligt där vattnet påverkas eller används. Genom utarbetande av åtgärdsprogram bör sådana åtgärder prioriteras som är anpassade till regionala och lokala förhållanden. Medlemsstaterna ska säkerställa lämpliga administrativa arrangemang – vilket innefattar att de ska identifiera lämplig behörig myndighet – för tillämpningen av bestämmelserna i direktivet inom varje avrinningsdistrikt. Ramdirektivet för vatten innebär att arbetet kan organiseras på olika sätt i medlemsstaterna. Ramdirektivet har genomförts i Sverige

huvudsakligen genom 5 kap. miljöbalken och förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (vattenförvaltningsförordningen).

I samband med att ramdirektivet infördes i Sverige framhöll regeringen att den existerande myndighetsstrukturen för miljöfrågor skulle vara en utgångspunkt för vattenförvaltningens organisation och att det naturliga valet var att vattenförvaltningen skulle hanteras av länsstyrelserna. Eftersom ett stort antal huvudavrinningsområden sträcker sig över mer än ett län fick fem länsstyrelser i uppdrag att ansvara för och samordna arbetet. Arbetet i enlighet med vattenförvaltningsförordningen utförs i dag av bl.a. vattendelegationerna och vattenmyndigheternas kanslier vid länsstyrelserna i Norrbottens, Västernorrlands, Västmanlands, Kalmar och Västra Götalands län. Även Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning (SGU), och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) utför ett sådant arbete. Myndigheter och kommuner utför också en del av vattenförvaltningsarbetet när de prövar om en verksamhet eller åtgärd kan tillåtas i enlighet med vattenförvaltningsförordningen.

Regeringen tillsatte den 14 september 2017 en utredning om översyn av vattenförvaltningens organisation (dir 2017:96). Av direktiven framgår att det finns behov att se över den nuvarande organisationen av förvaltningen av yt- och grundvatten i sin helhet och att utredningen skulle utvärdera ansvarsfördelningen, beslutanderätten och organiseringen av myndigheterna inom vattenförvaltningen. Utredningen skulle bl.a. föreslå hur organisationen bör vara utformad för att underlätta en effektiv, samordnad, förankrad och ändamålsenlig förvaltning av yt- och grundvatten som uppfyller ramdirektivets krav. Den 18 december 2019 lämnade Vattenförvaltningsutredningen sitt betänkande En utvecklad vattenförvaltning (SOU 2019:66) till regeringen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en genomgripande översyn har skett av organisationen av den svenska förvaltningen av yt- och grundvatten i sin helhet. I Vattenförvaltningsutredningens betänkande presenterades ett stort antal förslag som har remissbehandlats och nu bereds vidare inom Regeringskansliet. I avvaktan på det arbete som pågår avstyrker utskottet motionerna 2020/21:2806 (KD) yrkandena 7 och 8, 2020/21:2808 (KD) yrkandena 35 och 36 samt 2020/21:3501 (KD) yrkandena 9 och 10.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om talerätsfrågor, bidrag till miljöorganisationer, miljöbrottsbekämpning och internationellt miljöarbete.

Jämför reservation 21 (KD), 22 (L), 23 (SD), 24 (M) och 25 (KD).

Motionerna

Talerätsfrågor

I kommittémotion 2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 6, samt i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 framhålls att man i den svenska implementeringen av Århuskonventionen bör skilja mellan allmänhet och direkt berörd allmänhet. Motionärerna anför att beslut om jakt på stora rovdjur ofta överklagas av ideella organisationer. Enligt motionärerna används då Århuskonventionen på fel sätt när det inte är den direkt berörda allmänheten som hörs utan organisationer som inte alls bor och verkar inom området.

I kommittémotion 2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 10 anfördes att Århuskonventionens krav om rättslig prövning bör tillgodoses i EU-direktiv och att Sverige bör arbeta för att detta ska ske. Medborgarnas rätt till miljöinformation, delaktighet i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning är centrala delar i Århuskonventionen. Motionärerna påtalar att EU har ratificerat konventionen men inte det som berör tillgången till rättslig prövning. Det innebär enligt motionärerna att EU inte lever upp till de krav som ställs på medlemsländer om t.ex. rättsmedel.

Bidrag till miljöorganisationer

Yrkande 31 i kommittémotion 2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) tar upp frågan om bidrag till miljöorganisationer. Motionärerna anför att det finns exempel på hur miljöorganisationer får bidrag för att aktivt motverka myndighetsbeslut. Detta är en orimlig ordning enligt motionärerna.

Arbetet med att förhindra miljöbrott

I kommittémotion 2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16 framhålls behovet av att verka för att fler kontroller genomförs i syfte att på ett effektivt sätt upptäcka miljöbrott. Det saknas överblick över både avfallsströmmar och den olagliga verksamheten. Motionärerna framhåller att arbetet med att upptäcka och förhindra miljöbrott kan förstärkas med en förbättrad avfallsstatistik som utgångspunkt.

I kommittémotion 2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 56 framhålls behovet av utredning och lagföring av miljöbrott. De

direkta skadeverkningarna av miljöbrott är oftast diffusa men kan innebära långsiktiga och omfattande miljöskador och därmed även orsaka stora samhällskostnader. En lagföring är därför mycket viktig och det är bl.a. angeläget att se till att polisen har resurser för att kunna prioritera arbetet med miljöbrottslighet.

Internationellt miljöarbete

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att Sveriges roll i det internationella miljöarbetet och EU-samarbetet bör stärkas. Motionärerna betonar att internationellt samarbete bl.a. innebär att vi får värdefulla kunskaper från övriga världen och att Sverige kan arbeta för att flytta fram positionerna och höja lägstanivån för miljöarbetet på europeisk nivå.

I motion 2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 3 anförs att Sverige aktivt bör stödja och delta i Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD). Motionärerna uppmärksammar att det bl.a. är FN, Global Canopy och WWF som koordinerar ett initiativ för TNFD som backas upp av bl.a. tio finansiella institutioner. Syftet är att komplettera de rekommendationer för rapportering som redan finns för klimatrelaterade risker med rekommendationer för rapportering av risker för biologisk mångfald. Motionärerna framhåller att det finns en ökad efterfrågan på utveckling av branschstandarder.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Talerätsfrågor

Århuskonventionen

FN-konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) trädde i kraft i oktober 2001. Sverige är part till konventionen sedan 2005. Konventionen vilar på princip 10 i Riodeklarationen om miljö och utveckling, som antogs vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Denna princip anger att miljöfrågor hanteras bäst när alla berörda medborgare deltar på lämplig nivå. På det nationella planet ska, enligt principen, varje individ ha skälig tillgång till den miljöinformation som finns hos offentliga organ, inklusive information om farliga material och verksamheter i samhället, och det ska ges möjlighet att delta i beslutsprocessen. Stater ska underlätta och uppmuntra folkligt medvetande och deltagande genom att se till att information finns lätt åtkomlig. Tillgång till effektiva juridiska och administrativa procedurer inklusive rättsmedel för upprättelse och gottgörelse ska erbjudas. I konventionen förklaras att ett tillfredsställande miljöskydd är väsentligt för människors välbefinnande och för deras åtnjutande av grundläggande mänskliga rättigheter. Varje människa har rätt att leva i en miljö som är

förenlig med hälsa och välbefinnande men har också en skyldighet att, både ensam och tillsammans med andra, skydda och förbättra miljön för nuvarande och kommande generationer. För att kunna hävda denna rättighet och fullgöra denna skyldighet anger konventionen att medborgarna måste ha tillgång till miljöinformation, rätt att delta i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

Konventionens bestämmelser utgör en minimistandard för rättigheterna. Enligt konventionen har icke-statliga organisationer som främjar miljöskydd och som uppfyller de krav som uppställs i nationell rätt en särskilt viktig roll, och de tillerkänns därför samma rättigheter som den berörda allmänheten i övrigt. Konventionen bygger på följande tre grundprinciper som brukar kallas konventionens tre pelare:

- allmänhetens rätt att ta del av miljöinformation som finns hos myndigheter
- allmänhetens rätt att delta i beslutsprocesser som har inverkan på miljön
- allmänhetens tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

Även EU är part till Århuskonventionen, och konventionen är införlivad i EU-lagstiftningen genom förordning (EG) nr 1367/2006. Enligt förordningen får icke-statliga organisationer väcka talan vid EU:s domstolar mot de beslut som EU:s institutioner och organ har fattat. Konventionen är också genomförd i EU-rätten genom bestämmelser i bl.a. direktivet om allmänhetens deltagande (Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 25 juni 2003 om åtgärder för allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön och om ändring, med avseende på allmänhetens deltagande och till rättslig prövning, av direktiv 85/337/EG och direktiv 96/61/EG). Även andra EU-direktiv ställer upp vissa krav på allmänhetens tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

I artikel 4.3 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) föreskrivs att medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördragen eller unionens institutioners akter. Enligt artikel 19.1 andra stycket i samma fördrag ska medlemsstaterna fastställa de möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd inom de områden som omfattas av unionsrätten. Artikel 47 första stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna anger att var och en vars unionsrättsliga rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol.

I artikel 9.3 i Århuskonventionen anges att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt ska ha möjlighet att få handlingar och underlåtenheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning. Den svenska lagstiftningen och talerätten för miljöorganisationer grundas på konventionen.

EU-kommissionen presenterade den 18 augusti 2017 ett tillkännagivande om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (2017/C 275/01). Kommissionen konstaterar där att det på de områden som inte omfattas av

EU:s harmoniserade sekundärlagstiftning finns stora skillnader mellan medlemsstaternas nuvarande bestämmelser om tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Samtidigt har EU-domstolen enligt kommissionen bidragit till en ansevärd och värdefull rättspraxis som klargör EU:s krav på tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Kommissionen har, efter att ha övervägt och förkastat andra alternativ, kommit fram till att ett tolkningsmeddelande (dvs. det aktuella dokumentet) är det lämpligaste och mest ändamålsenliga sättet att hantera problemen. Tanken med tolkningsmeddelandet är att skapa en tydlig bild av vad som krävs på nationell nivå för att uppfylla EU-rättsliga krav när det gäller tillgång till rättslig prövning i samband med beslut, handlingar eller underlåtelse av medlemsstaternas offentliga myndigheter (punkt 7, 9, 11 och 15). I meddelandet konstaterar kommissionen att EU-domstolens rättspraxis bekräftar att miljöorganisationer spelar en central roll för att säkerställa att skyldigheterna enligt EU:s miljölagstiftning efterlevs (punkt 38). Kommissionen anför också att medlemsstaterna får införa kriterier som icke-statliga organisationer måste uppfylla för att få talerätt, men framhåller samtidigt att kriterierna inte får medföra att det blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de materiella och processuella rättigheter som följer av unionsrätten (avsnitt 2.5.4).

Samtliga EU:s medlemsstater är parter till konventionen.

För att leva upp till Århuskonventionen och EU-rättens krav måste Sverige anpassa den nationella rätten efter dessa regelverk (jfr. prop. 2004/05:65 s. 24).

I The EU Environmental Implementation Review, Country Report – Sweden (SWD(2017) 56 slutlig) konstaterade kommissionen den 3 februari 2017 vissa brister när det gäller hur Sverige uppfyller internationella åtaganden i fråga om miljöorganisationers talerätt. Kommissionen ansåg att svensk rätt delvis ställer upp för höga krav för att en miljöorganisation ska anses ha talerätt. Vidare ansåg kommissionen att miljöorganisationer fortfarande inte ges talerätt inom alla miljösektorer. Kommissionen har i rapporten också uttalat vilka åtgärder Sverige bör vidta för att komma till rätta med bristerna.

Kommissionen har inlett två överträdelseärenden (2014/2178 och 2010/4200) om huruvida licensjakten i Sverige är förenlig med EU:s art- och habitatdirektiv och möjligheten till domstolsprövning. Ärendena är avslutade.

Kommissionen föreslog den 14 oktober 2020 i COM(2020) 642 att EU:s Århusförordning (1367/2006) ska ändras för att förbättra genomförandet av Århuskonventionen. Förslaget utökar de icke-statliga organisationernas möjligheter att begära intern omprövning av förvaltningsåtgärder som vidtagits eller borde ha vidtagits av en EU-institution eller ett EU-organ. Medlemsstaternas institutioner och organ omfattas inte av förslaget. I dag kan administrativ prövning bara begäras av åtgärder med individuell räckvidd, men i framtiden kommer icke-statliga organisationer även att kunna begära omprövning av förvaltningsåtgärder med allmän räckvidd. Förslaget innebär också att hänvisningarna till miljörätten i förordningen ändras för att utvidga

området för vilka beslut som en icke-statlig organisation har rätt att begära intern omprövning av.

Samma dag som kommissionen lade fram sitt förslag om att ändra Århusförordningen lade kommissionen också fram ett meddelande om förbättring av tillgången till rättslig prövning i miljöfrågor i EU och dess medlemsstater (COM(2020) 643 final). Syftet med meddelandet är att lyfta fram medlemsstaternas roll inom EU:s övergripande system för tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Meddelandet innehåller enbart uppmaningar till medlemsstaterna och prioriteringar som kommissionen avser arbeta utifrån för att förbättra tillgången till rättslig prövning i miljöfrågor och är inte i sig rättsligt bindande. Kommissionen informerade dock i meddelandet om att den kommer att följa hur nationella domstolar säkerställer ett effektivt skydd i miljöfrågor i sina respektive rättsordningar och kommer att vidta åtgärder vid behov.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till ändring av Århusförordningen som syftar till att förbättra genomförandet av Århuskonventionen. Den preliminära svenska ståndpunkten är bl.a. att Sverige bör verka för att artikel 2.1 g) i förslaget, som utvidgar omfattningen av begreppet ”förvaltningsåtgärd” och anpassar hänvisningarna till miljölagstiftningen till konventionens krav, inte går längre än vad som krävs enligt Århuskonventionen (se fakta-pm 2020/21:FPM33).

Utskottet överlade den 1 december 2020 med regeringen om kommissionens förslag om ändring av Århusförordningen (protokoll 2020/21:16).

Vid miljørådet den 17 december enades rådet om en allmän inriktning. Nästa steg är trilogförhandlingar mellan kommissionen, Europaparlamentet och rådet.

Svensk lagstiftning och praxis m.m.

Miljöorganisationers rätt att överklaga domar och beslut enligt miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken regleras i 16 kap. 13 § miljöbalken. Enligt den paragrafen får överklagbara domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. eller om tillsyn enligt 10 kap. eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken överklagas av en ideell förening eller annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen
2. inte är vinstdrivande
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

För att få överklaga räcker det inte att organisationen har klagorätt enligt 16 kap. 13 § miljöbalken, utan den måste även vara parts- och processbehörig enligt 11 kap. 2 § rättegångsbalken. Organisationen ska alltså kunna förvärva

rättigheter och ikläda sig skyldigheter – ha rättskapacitet – vilket för ideella föreningars del förutsätter att den har stadgar och styrelse. Det ska också finnas en behörig ställföreträdare som kan föra dess talan. Det åligger organisationen att skaffa fram en utredning om att den uppfyller dessa krav, exempelvis genom att visa upp stadgar och verksamhetsberättelse eller annan dokumentation om dess verksamhet (se Bertil Bengtsson m.fl., Miljöbalken – En kommentar, Zeteo, version den 7 juni 2018, kommentaren till 16 kap. 13 §).

En förvaltningsmyndighets beslut enligt förvaltningslagen (2017:900) får enligt 42 § i den lagen överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Frågan om vem som kan anses vara berörd av ett beslut har i svensk rättstradition ofta lämnats till de rättstillämpande organen att avgöra.

I en dom den 7 februari 2013 (mål nr 4390-12 och 4396-12) fann Kammarrätten i Stockholm att miljöorganisationer under vissa förutsättningar ska ha talerätt när det gäller beslut om jakt på rovdjur som skyddas av EU-rätten, detta med hänsyn till Århuskonventionens bestämmelser. Denna praxis har sedan vidareutvecklats genom Högsta förvaltningsdomstolens dom den 14 februari 2014 i det s.k. Änokfallet (HFD 2014 ref. 8). I målet gavs en miljöskyddsförening rätt att överklaga ett beslut enligt skogsvårdslagen (1979:429) för att säkerställa att allmänheten har tillgång till effektiva rättsmedel i enlighet med Århuskonventionen.

Miljöorganisationers talerätt har också behandlats av Högsta förvaltningsdomstolen i det s.k. vargmålet. I målet tydliggjorde domstolen Sveriges internationella åtaganden i detta hänseende (Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 18 december 2015 i mål nr 312-15).

Bidrag till miljöorganisationer

Regeringen har gett Naturvårdsverket rätt att utlysa medel till svenska ideella miljöorganisationer vars verksamhet bidrar till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen eller något av de prioriterade områdena i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. I övrigt ska organisationen vara riksomfattande, ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om bidrag, vara självständigt och demokratiskt uppbyggd, i sin verksamhet respektera demokratins idéer, inklusive jämställdhet och förbud mot diskriminering, samt i fråga om medlemskap vara öppen för alla människor. Ekonomisk redovisning och slutrapport som redovisar vad bidraget har använts till ska ha inkommit till Naturvårdsverket senast den 31 mars året efter det år ansökan gällde.

I sitt svar på fråga 2018/19:511 den 17 april 2019 framhöll statsrådet Isabella Lövin att den svenska staten stöder ideella organisationer såväl ekonomiskt som genom att verka för goda förutsättningar på annat sätt i syfte att säkra existensen av ett självständigt civilsamhälle med aktörer som på olika sätt kan bidra till samhällets utveckling. Statsrådet framhöll bl.a. att ett villkor

för att få statligt bidrag är att organisationen ska vara demokratiskt uppbyggd, men att organisationens ställningstaganden i en specifik fråga inte är del av bedömningen. Statsrådet framhöll vidare att hon som minister inte kan ha synpunkter på hur Naturvårdsverket fördelar bidragen.

Arbetet med att förhindra miljöbrott

Enligt 29 kap. 1 § miljöbalken är straffet för miljöbrott böter eller fängelse i högst två år och för grovt miljöbrott fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Enligt 26 kap. 2 § miljöbalken ska tillsynsmyndigheten anmäla överträdelse av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, om det finns misstanke om brott.

Miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP) underströk i sitt svar på en skriftlig fråga den 30 september 2020 (fr. 2020/21:86) att regeringen ser allvarligt på miljöbrottslighet. Statsrådet framhöll att det behövs ett kontinuerligt arbete för att förbättra möjligheterna att upptäcka, utreda och straffa denna brottslighet. Hon anförde vidare följande.

En effektiv miljötillsyn är av stor vikt för att vi ska lyckas hantera de utmaningar som finns. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga resurser och möjligheter att upptäcka brister i avfallshanteringen. Regeringen arbetar för att förbättra och vidareutveckla samarbetet mellan ett flertal inblandade myndigheter, bland annat länsstyrelserna, kommunerna, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

För att stärka Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med miljötillsyn föreslår regeringen i budgetpropositionen 2021 att öka medlen till Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas förvaltningsanslag (Naturvårdsverkets förvaltningsanslag 1:1, länsstyrelsernas förvaltningsanslag 5:1, Utgiftsområde 20).

Regeringen beslutade i juni om ett rikstäckande elektroniskt register för farligt avfall med syfte att förbättra spårbarheten av avfallet. Avsikten är att detta register ska underlätta för tillsynsmyndigheterna i arbetet med att övervaka avfallsflödena för att säkerställa att farligt avfall hanteras korrekt. Bestämmelserna ska börja tillämpas den 1 november i år.

Regeringen har också nyligen beslutat om nya bestämmelser om bygg- och rivningsavfall. Mängden avfall från bygg- och rivningsverksamhet utgör den näst största i Sverige efter gruvavfall. De nya bestämmelserna syftar till att förbättra hanteringen av detta avfall. Bland annat infördes krav på sorteringsystem som innebär att bygg- och rivningsavfall ska källsorteras för att öka möjligheterna att behandla avfallet på ett bättre sätt. Dessa regler trädde i kraft den 1 augusti i år.

Det är av yttersta vikt, och en av regeringens prioriteringar, att minska spridningen av miljögifter. Regeringen tar problemen med avfallshandling på stort allvar och frågan om miljöbrott och brister i avfallshandling följs upp i Regeringskansliet.

I januari 2021 beslutade regeringen om den första handlingsplanen för cirkulär ekonomi. I handlingsplanen framhålls brottslighet inom avfallsområdet ska hindras bl.a. genom en ökad tillsyn. Enligt handlingsplanen är det en prioriterad fråga för regeringen att stoppa den illegala avfallshandling. En

hälso- och miljömässigt godtagbar avfallshantering är en förutsättning för en giftfri cirkulär ekonomi och hållbar utveckling. Av handlingsplanen framgår att illegal avfallshantering är en fråga som flera myndigheter arbetar med och att regeringen sedan 2018 sätter av särskilda medel varje år till länsstyrelserna för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter. I handlingsplanen framhåller regeringen att tillsyn är en viktig åtgärd för att hindra olagliga gränsöverskridande avfallstransporter.

I januari 2021 remitterade Miljödepartementet en promemoria, Ordning och reda på avfallet (M2021/00207). I promemorian lämnas förslag som syftar till att förbättra avfallshanteringen och öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. Det föreslås bl.a. vissa ändringar i miljöbalken i bestämmelsen om skyldighet för en tillsynsmyndighet att anmäla misstankar om brott, samt en utvidgning av en befintlig straffbestämmelse.

Regeringen gav den 25 februari 2021 flera myndigheter i uppdrag att gemensamt kartlägga omfattningen av illegal avfallshantering samt föreslå åtgärder för att förhindra och förebygga sådan brottslighet, särskilt organiserad ekonomisk brottslighet. De myndigheter som fick uppdraget är Naturvårdsverket, Kustbevakningen, vissa länsstyrelser, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

När det gäller resurser att utreda brott genomför regeringen för närvarande en satsning på Polismyndigheten som bl.a. innebär att antalet anställda ska öka med 10 000 fram t.o.m. 2024. Under 2020 passerades målet halvvägs med 5000 anställda.

Internationellt miljöarbete

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) anförde regeringen att ett förstärkt globalt samarbete krävs för att genomföra Parisavtalet och återhämtningen efter pandemin. Regeringen framhöll att kommissionens gröna giv är central i det arbetet, liksom samarbetet inom Norden och inom multilaterala organ såsom OECD och FN-systemet. Regeringen har erbjudit att Sverige 2022 ska stå värd för ett högnivåmöte femtio år efter FN:s första miljökonferens, i Stockholm 1972. Mötets fokus är genomförandet av Agenda 2030 men ger också ett tillfälle att se över och stödja arbetet med grön återhämtning och omställning. Regeringen betonade i budgetpropositionen att det bl.a. är viktigt att Sverige fortsätter att driva på för ett ambitiöst globalt genomförande av Parisavtalet i linje med 1,5-gradersmålet samt att Sverige verkar för att ett rättsligt bindande EU-mål om klimatneutralitet till senast 2050 ska gälla för EU som helhet såväl som i varje enskilt medlemsland och tillsammans med den gröna givnen blir ett ramverk för en grön återhämtning. Regeringen anförde vidare i budgetpropositionen att den även verkar internationellt genom de regionala samarbetena i Norden, Arktis och Barents för att genomföra de klimatpolitiska målen och höja den globala ambitionsnivån. Regeringen pekade även på andra områden där det

internationella arbetet är prioriterat, bl.a. globalt havsarbete och biologisk mångfald.

Konventionen om biologisk mångfald (CBD) ska leda till att den biologiska mångfalden bevaras och används på ett hållbart sätt samtidigt som vinster vid användning av genetiska resurser fördelas på ett rättvist sätt. Konventionens nuvarande strategiska plan gäller under perioden 2011–2020. För närvarande förbereds en ny strategisk plan och FN-förhandlingar pågår för att ta fram denna. Ambitionen är att den nya planen ska innehålla mer mätbara mål än tidigare och ha tydligare koppling till de globala hållbarhetsmålen.

Europeiska kommissionen har tagit fram en strategi för hur EU ska kunna nå de globala målen inom CBD. EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) är EU:s främsta styrmedel för att uppnå CBD:s mål om att skydda hotade arter och livsmiljöer.

Regeringen arbetar aktivt för en hållbar finansmarknad. Ett flertal åtgärder har genomförts inom Finansdepartementets ansvarsområde för att få finansmarknaden att investera mer hållbart, och det arbetet fortsätter.

Kommissionen lanserade i slutet av 2019 den s.k. gröna given. Flera initiativ har tagits på europeisk nivå när det gäller bl.a. gemensamma definitioner och standarder för rapportering, hållbarhetsmärkning av finansiella produkter samt redovisning av hållbarhetsrisker.

När det gäller frågan om miljörapportering från finansmarknadens aktörer har vissa andra internationella initiativ tagits. Det internationella organet Financial Stability Board (FSB) har en arbetsgrupp, Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), som sommaren 2017 kom med frivilliga rekommendationer om rapportering och scenarionalyser för att identifiera och kvantifiera klimatrisker. Regeringen har tillsammans med Finansinspektionen uppmanat svenska finansiella företag att tillämpa dessa rekommendationer. Regeringen har framfört att de finansiella företagen har en viktig roll när det gäller att verka för en ökad transparens i dessa frågor. Regeringen gav därför i april 2020 Finansinspektionen i uppdrag att följa upp finansmarknadsaktörers klimatrapportering och hur lån och investeringar förhåller sig till Parisavtalets 1,5-gradersmål (Fi2020/01920/FMASTAB) Finansinspektionen ska redovisa uppdraget till regeringen senast den 22 mars 2021.

Det nya initiativet Task Force on Nature related Financial Disclosure (TNFD) fokuserar på samma sätt som TCFD på de finansiella företagens redovisning, men vill nu även möjliggöra redovisning av finansiella risker kopplade till naturresurser och biologisk mångfald. TNFD bygger på ett arbete inom Natural Capital Finance Alliance, som hade som syfte att demonstrera att ekosystemförstörelse är en ökande finansiell risk i en rad sektorer. Initiativet lanserades i juli 2020 och är ett resultat av ett samarbete mellan bl.a. Unep, Global Canopy och WWF. I den informella arbetsgrupp som har bildats deltar även Förenade kungarikets, Frankrikes och Nederländernas regeringar. Därutöver ska ca 70 organisationer delta i det inledande arbetet med att skapa ett nytt rapporteringsramverk.

Utskottets ställningstagande

Talerättsfrågor

Som part till Århuskonventionen och som medlem i EU har Sverige åtagit sig att bl.a. ge icke-statliga organisationer tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Utskottet konstaterar att det regelverk och den domstolspraxis som vuxit fram i Sverige när det gäller miljöorganisationers talerätt till stor del är en följd av Sveriges internationella och EU-rättsliga åtaganden. Det övergripande syftet är att garantera miljöorganisationer rätt till överprövning i enlighet med Århuskonventionen. Utskottet vill vidare påminna om att kommissionen påtalat vissa brister när det gäller hur Sverige uppfyller sina EU-rättsliga åtaganden i fråga om miljöorganisationers talerätt. Kommissionen har bl.a. uttalat att svensk rätt delvis ställer upp för höga krav för att en miljöorganisation ska anses ha talerätt. Vidare har kommissionen påtalat att miljöorganisationer fortfarande inte ges talerätt inom alla miljösektorer. Utskottet kan också konstatera att Sverige har varit föremål för två överträdelseärenden inom EU som bl.a. gäller möjligheten till domstolsprövning. Utformningen av det svenska regelverket på området har således varit föremål för regeringens noggranna överväganden. Utskottet ser mot denna bakgrund inte skäl att ta något initiativ i frågan och avstyrker därmed motionerna 2020/21:2804 (KD) yrkande 6 och 2020/21:2808 (KD) yrkande 65.

Som beskrivits ovan pågår ett arbete inom EU för att förbättra genomförandet av Århuskonventionen. Kommissionen har föreslagit att EU:s Århusförordning ska ändras för att förbättra genomförandet av Århuskonventionen vid EU:s institutioner och har även lagt fram ett meddelande om förbättring av tillgången till rättslig prövning i miljöfrågor i EU och dess medlemsstater. I avvaktan på pågående arbete anser utskottet att motion 2020/21:3236 (L) yrkande 10 kan lämnas utan vidare åtgärd och avstyrker därför motionsyrkandet.

Bidrag till miljöorganisationer

Svenska ideella miljöorganisationer vars verksamhet bidrar till att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen eller något av de prioriterade områdena i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram kan ansöka om bidrag för sin verksamhet. Utskottet noterar att det har ställts upp ett antal krav på de organisationer som tilldelas medel, bl.a. ska en sådan organisation vara självständigt och demokratiskt uppbyggd och i sin verksamhet respektera demokratis idéer och vara öppen för alla människor. Det ska också i efterhand redovisas vad bidraget har använts till. Naturvårdsverket har fått regeringens uppdrag att utlysa dessa medel. Utskottet ser inte skäl att ändra på denna ordning och avstyrker därför motion 2020/21:725 (SD) yrkande 31.

Arbetet med att förhindra miljöbrott

Utskottet ser i likhet med regeringen allvarligt på miljöbrottslighet och anser att det behövs ett kontinuerligt arbete för att förbättra möjligheterna att upptäcka, utreda och straffa denna brottslighet. Som framgår ovan har regeringen tagit flera initiativ när det gäller brottsbekämpning och effektivisering av tillsyn inom avfallsområdet. Utskottet vill även lyfta fram den satsning på Polismyndigheten som regeringen för närvarande genomför och som bl.a. innebär att antalet anställda ska öka med 10 000 fram t.o.m. 2024. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2020/21:2807 (KD) yrkande 56 och 2020/21:3351 (M) yrkande 16.

Internationellt miljöarbete

Regeringen bedriver ett omfattande internationellt miljöarbete, såväl globalt som inom EU och även inom det nordiska samarbetet. Utskottet välkomnar detta och noterar särskilt att regeringen har erbjudit att Sverige 2022 ska stå värd för ett högnivåmöte femtio år efter FN:s första miljökonferens som hölls i Stockholm 1972.

När det gäller den speciella frågan om de finansiella företagens redovisning av risker kopplade till naturresurser och biologisk mångfald vill utskottet framföra att det ser positivt på internationella initiativ som kan leda till ökad hållbarhet. Utskottet vill vidare framhålla att regeringen arbetar aktivt för en hållbar finansmarknad. Regeringen har också genomfört ett flertal åtgärder för att få finansmarknaden att investera mer hållbart, och det arbetet fortsätter.

Mot bakgrund av det anförda finner utskottet inte skäl att ta några initiativ med anledning av motionsförslagen och avstyrker därför motionerna 2020/21:2709 (MP) yrkande 2 och 2020/21:3639 (MP) yrkande 3.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 5 (M), 6 (SD), 7 (C) och 8 (KD).

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner från allmänna motionstiden 2020/21 har det väckts förslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, i betänkandena 2019/20:MJU1, 2019/20:MJU12, 2019/20:MJU15, 2018/19:MJU9, 2018/19:MJU12 och 2018/19:MJU18 och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet ser inte någon anledning att nu göra en annan bedömning av de

motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

1. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 30 och avslår motionerna

2020/21:295 av Lars Thomsson (C),

2020/21:1009 av Eric Palmqvist (SD) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2173 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 45.2,

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 14,

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

En levande skärgård ger många kvaliteter. Den bidrar till turism, nationella säkerhetsaspekter, ökad befolkning i glesbygd och öppna landskap. Miljöbalken och annan lagstiftning försvårar dock denna utveckling genom att ställa omfattande krav på dokumentation vid ansökningar som innebär skärgårdsutveckling och tillstånd för nya näringar. Kraven i lagstiftningen är försvårande även för befintlig verksamhet. Ett exempel är djurhantering som motverkar förbuskning av landskapet. Naturbetet skapar dessutom viktiga ynglingsplatser och livsmiljöer för lekande fisk. För att klara djurhållning i skärgården krävs dock att djuren kan flyttas mellan olika öar, vilket bl.a. hindras av skatteregler. Vi anser därför att miljöbalken och annan lagstiftning bör ses över så att den underlättar och främjar miljöförbättrande åtgärder, skärgårdsutveckling och befintlig näringsverksamhet i skärgården.

2. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (C, KD)

av Kristina Yngwe (C), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 45.2 och

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 14 och
avslår motionerna

2020/21:295 av Lars Thomsson (C),

2020/21:1009 av Eric Palmqvist (SD) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2173 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 8,

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 5,

2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 30 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

Sverige har på många sätt varit bland de mest ambitiösa miljölagstiftarna i världen. Samtidigt bygger lagstiftningen i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Det finns ett behov av att se över delar av miljöbalken för att säkerställa att den är samtidsanpassad och återspeglar dagens tekniska möjligheter och utrymme för cirkulära samhällsstrukturer. Vi anser således att miljöbalken bör uppdateras för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning.

3. Ansvarig myndighet för utvärdering av miljömål, punkt 2 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

De myndigheter som beslutar i och arbetar med de frågor som avgör miljömålens uppfyllnad är desamma som utvärderar miljömålen. Ett mål som inte är uppfyllt leder till att de arbetsuppgifter man arbetar med upplevs som viktigare. Det är olämpligt att myndigheterna i praktiken utvärderar sin egen verksamhet, särskilt när det får så stora samhällskonsekvenser. Vi anser därför att en fristående myndighet eller organisation, oberoende av övriga miljömyndigheter, bör ges i uppdrag att utvärdera hur miljömålen nås.

4. Miljömål och andra samhällsmål, punkt 3 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

Jag anser att miljömålen bör vägas mot andra samhällsmål och hänsyn bör tas till helhetsbilden i samband med utvärdering av målen. Som exempel kan Sveriges livsmedelsstrategi nämnas, där en ökad livsmedelsproduktion står i fokus. När miljömålen krockar med denna målsättning tar det sig uttryck i att förutsättningarna för livsmedelsproducenter undergrävs. Det finns i dag inga åtgärder som skulle kunna vidtas som leder till att miljömålet Levande skogar kan anses nått. Jag vill framhålla att det är angeläget att miljömålens preciseringar ses över för att säkerställa att målen är möjliga att nå. Under nuvarande förutsättningar tappar systemet sin trovärdighet.

5. Effektivare tillståndsprocesser och kortare handläggningstider, punkt 4 (M, SD, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Yasmine Eriksson (SD) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 20,
2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 11,
2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 12 och 13,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 24 och 25 samt
2020/21:3483 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 16 och
avslår motionerna
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del,
2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 13 samt
2020/21:3162 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Många företag vittnar i dag om långa handläggningstider för miljötillstånd när de vill investera i och utveckla sina verksamheter. Detta gäller också för alla de verksamheter som skapar klimatnytta. Ett tillståndsärende kan ta flera år att handlägga, år som kan vara oerhört värdefulla för en investerare som vill ligga i den globala framkanten i strävan efter hållbara lösningar på exempelvis våra energi- och transportbehov. I stället för att mötas av hinder borde verksamheter uppmuntras. Verksamheter som väljer att investera och utvecklas skapar både ekonomiskt värde och miljönytta som behövs för klimatomställningen. I dag begränsas företagens möjligheter att investera och utvecklas ofta av att miljötillståndprocesserna tar lång tid. Det leder till att investeringar uteblir eller förläggs till andra länder, med konsekvenser för både konkurrenskraften och klimatet. Dessutom kräver myndigheterna ofta att hela verksamheten ska prövas vid en förändring.

Vi vill framhålla att en korrekt balans måste hittas mellan investeringar och miljölagstiftning. De krav som ställs av miljöskäl måste innebära en positiv inverkan på miljön, vilket inte alltid är fallet i dag. Av samma skäl måste tillståndprocesser för ny eller utökad verksamhet snabbas på, samtidigt som lika behandling oavsett landsända eller myndighet måste förstärkas. Mindre företag ska inte behöva ha kontakt med fler myndigheter än ett absolut minimum för att starta eller utöka en verksamhet.

Mot denna bakgrund anser vi att det är angeläget att miljötillståndprocessen tidsmässigt kortas ned och att ändringstillstånd blir huvudregeln i miljöprövningsprocesser. Vi anser även att regeringen bör se över hur tillståndsprövningen kan göras effektivare och hur länsstyrelsernas tillståndprocesser kan harmoniseras.

6. Regler om miljöprövning, punkt 5 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3483 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 15, 17 och 18 samt avslår motionerna

2020/21:2243 av Betty Malmberg (M) och

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att det finns ett behov av att se över reglerna för prövning, bl.a. när det gäller på vilket sätt EU-regler kan ersätta nationella prövningar, hur domstolsprocesser kan effektiviseras och hur rätten till ändringstillstånd kan stärkas. Därutöver bör andra relevanta faktorer utredas som gör att man kan bibehålla samma höga materiella miljökrav samtidigt som processtiderna minskar.

Vid prövning av industrianläggningar förekommer regleringar på såväl nationell som europeisk nivå. Ett stort antal industrianläggningar berörs av de s.k. industriutsläppsbestämmelserna som finns i industriutsläppsdirektivet (IED) som är infört i svensk lagstiftning. Direktivet ställer upp villkor om att bästa tillgängliga teknik ska användas och definierar vad den typen av teknik innebär. Samtidigt ställer svensk miljölagstiftning krav på att bästa möjliga teknik används. Villkoren är i många fall närliggande. Denna dubbelreglering riskerar att byråkratisera tillståndprocesserna ytterligare. Vi anser därför att kraven på bästa möjliga teknik vid miljöprövning bör ses över.

Ett sätt att korta ledtiderna för miljöstillstånd är att färre ansökningar ska kräva miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och individuell prövning. I miljöprövningsförordningen finns regler för prövning av olika typer av verksamheter. Verksamheter som kräver tillstånd är markerade som A- eller B-verksamheter. Tillstånd som kräver anmälan till kommunen är markerade som C-verksamheter. Vid anmälan av en C-verksamhet krävs som regel ingen miljökonsekvensbeskrivning. För att underlätta tillståndprocesserna och korta ledtiderna bör det genomföras en översyn av miljöprövningsförordningen. Möjligheterna att identifiera fler typer av verksamheter som C-verksamheter bör ses över. Vi anser att antalet verksamheter som kräver individuell prövning för miljöstillstånd bör minskas.

7. Prövning av torvtäkter, punkt 6 (M, SD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 41 och
2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

Forskning visar att dikade torvmossar förutom koldioxid också läcker den kraftiga växthusgasen metan till atmosfären. Därför har diskussionen om att återväta dessa marker uppstått. Forskning och erfarenhet visar dock på att det är mycket svårt att reglera vattennivåerna så att utsläpp av växthusgaser kan hindras. Vi vill framhålla att våtläggning på det offentliga vägnar av torvmark bör vara frivillig och att skälig ersättning i så fall bör utgå till markägaren.

Det bästa vi kan göra nu för att gynna miljö och klimat är att se till att redan utdikade torvmarker kommer till nytta. Att ta vara på torv från redan dikade mossar innebär att torven i stället för att passivt läcka potenta växthusgaser kan användas som odlingssubstrat till plantor som i sin tur binder koldioxid i växtmassa. Dessutom har torven betydelse som inhemsk, långsamt förnybar, energikälla. Det är viktigt att de styrmedel och regler som utformas gynnar ett hållbart torvbruk och torvnäringens långsiktiga överlevnad.

Ett gemensamt problem för torvbruk, oavsett användningsområde är den mycket långa och kostsamma tillståndsprocessen. Beslutsprocessen vid utvinning av torv har i teorin förenklats men torvbrukarna vittnar om att det har blivit mycket svårt att få tillstånd. Principen att torvtäkter ska utföras med stor naturvårdshänsyn är bra, men detta bör kunna lösas mer med noggranna instruktioner och tillsyn i stället för en besvärlig beslutsprocess och med ett främjandeperspektiv från myndigheternas sida. Vi anser att torvbruk på redan dikade mossmarker ska tillåtas och att tillståndsprocesserna för detta ska förenklas och bli avsevärt billigare. Vi anser därför att regeringen bör utreda hur regelverket beträffande krav vid tillståndsprövningen för torvtäkter fungerar i dag samt hur det kan förändras så att fler tillstånd beviljas än vad som varit fallet de senaste åren.

8. Kommunal tillstyrkan av vindkraftverk, punkt 7 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Kommunerna har i dag i praktiken vetorätt mot vindkraft, detta genom att en kommun som är negativt inställd till vindkraft helt enkelt kan låta bli att ta upp sådana ärenden och därmed helt bromsa utbyggnaden. Vetorätten står i skarp kontrast till att kommunerna inte har samma möjligheter att hindra utvinning av fossil och klimatpåverkande energi, t.ex. olja och gas. Jag anser att formerna för kommunernas inflytande på vindkraftssidan måste förändras och att kravet på tillstyrkande bör tas bort. Kommunernas åsikt ska väga tungt, men i ett läge där Sverige på energiområdet ska gå från fossil energi och kärnkraftsenergi till förnybar och lägre energianvändning, är ett kommunalt veto orimligt.

9. Anmälningsskyldighet, punkt 8 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 9 och
avslår motion
2020/21:125 av Eric Palmqvist (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

I dag är upplåtande av bostad inte någon anmälningsskyldigt verksamhet enligt miljöbalken. Det förhindrar kommunernas möjlighet till tillsyn och kontroll, vilket i sin tur gynnar oseriösa hyresvärdar på bekostnad av hyresgästernas boendemiljö, trygghet och hälsa. För det första kan en hyresvärd köpa en

fastighet och upplåta bostäder för uthyrning utan att behöva anmäla detta till kommunen. Miljökontoret får därmed inte möjlighet att ge sitt utlåtande innan hyresvärden hyr ut bostäderna i fråga. För det andra omfattas inte ”upplåtande av bostad” av förordningen om verksamhetens egenkontroll. Därmed behöver inte hyresvärden ha någon skriftlig egenkontroll, skriftlig riskbedömning m.m. För det tredje brukar anmälningspliktiga verksamheter prioriteras av miljökontoren när det gäller regelbunden tillsyn. Icke anmälningspliktiga, som hyresvärdar, kommer ofta i andra hand. Tillsyn sker i regel bara efter klagomål. För att möjliggöra för kommuner att utöva en mer effektiv tillsyn och kontroll, och därmed främja hyresgästernas boendemiljö, trygghet och hälsa, bör även fastighetsägare vara anmälningspliktiga enligt miljöbalken. Därmed skulle fastighetsägare även vara tvungna att upprätta skriftlig egenkontroll m.m.

10. Tillsyn, punkt 9 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 55 och
avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 45 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del.

Ställningstagande

Balansen mellan miljökrav och förvaltningslagens regler som ska säkerställa en god myndighetsutövning kan vara svår att upprätthålla. Även om de flesta tillsynspersoner gör ett gott jobb, finns det många exempel på när tillsynen av efterlevnaden av regler inom lantbruket brustit eller varit mycket olika i olika landsdelar. Resultatet har i vissa fall blivit orimliga krav. Samtidigt ökar tillsynen i och med ny kontrollförordning i EU och utökade regler i Sverige. Liknande problem finns även inom tillståndsgivning. Den svenska förvaltningslagen innehåller principer och krav på myndighetsutövning som är tänkta att hindra uppkomsten av bl.a. sådana problem vid tillsyn och tillståndsgivning. Vi anser att regeringen bör säkerställa att alla myndigheter som prövar tillståndsansökningar och utövar tillsyn inom de areella näringarna nog följer förvaltningslagens bestämmelser och principer.

11. Tillsyn, punkt 9 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 45 och avslår motionerna

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD) yrkande 55,

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 9 och

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del.

Ställningstagande

I dag är det verksamhetsutövaren som är skyldig att visa att miljöskyddskraven uppfylls. Det vore rimligt om det, när det gäller ett enskilt privat hushåll, är det offentliga som har bevisbördan för att hushållet orsakar en negativ miljöpåverkan, exempelvis genom utsläpp av fosfor. I det dagliga livet tänker sig nog inte medborgaren att den privata bostaden utgör en verksamhet. Det bör därför införas ett skaderekvisit i va- och miljölagstiftningen, vilket innebär att kommuner och statliga myndigheter måste kunna påvisa att det sker en otillåten miljöpåverkan innan man kräver att den enskilda fastighetsägaren ska genomföra en dyr investering. Jag anser således att omvänd bevisbördan bör gälla för myndigheter gentemot verksamhetsutövare som är privatpersoner då verksamheten utgörs av normal hushållsverksamhet.

12. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD),

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 39,
2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 13 och
2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Barns och ungas engagemang och känslöyttringar hörs, och måste få höras, på idrottsanläggningar. På flera håll i landet pågår dock rättsliga processer som drivs av närboende och som gäller höga bullernivåer vid idrottsanläggningar. Detta måste få en tillfredsställande lösning för samtliga inblandade parter. Det behövs riktlinjer för dessa ljudnivåer som är rimliga och tydliga så att idrott och närboende kan fungera i varandras närhet. Riktlinjer behövs även för bilsporten. Vi anser därför att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för ljud för idrott, lek och fritid.

13. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (C)

av Kristina Yngwe (C) och Magnus Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 39 och
avslår motionerna
2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD),
2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 13,
2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 5 och
2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

De negativa hälsoeffekterna av höga bullernivåer är väl belagda. Det är viktigt att begränsa buller i miljöer där människor ska bo och vistas. Samtidigt behöver regler och krav vara proportionerliga och anpassade till de tekniska möjligheter som finns när det gäller att minska bullret, exempelvis genom olika byggtekniker eller andra åtgärder i närmiljön. Ett exempel på behovet av proportionalitet i bullerfrågor är de rättsfall där grannar till idrottsplatser klagat över ljud från träningar och liknande. I de aktuella fallen har ofta idrottsanläggningen funnits på platsen under mycket lång tid, och att idrottsverksamhet för barn och unga bedrivs där har varit väl känt för dem som flyttat till området. Det borde enligt vår mening vara så att tillkommande fastighetsägare inte har talerätt när det gäller buller som följer av den användning som platsen har haft sedan tidigare. Ljud som härrör från barns

lek och idrottsutövande bör heller inte likställas med industribuller, även om det vid en mätning kan komma att överstiga de decibelvärden som gäller för nybyggnation av bostäder. En grön och hållbar samhällsbyggnad behöver inkludera fritidsaktiviteter och idrott för barn, inte omöjliggöra detta.

14. Regler och riktvärden för buller, punkt 10 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD),

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 39,

2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 13 och

2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Förtätning av städerna har också inneburit en ökad risk för konflikt mellan olika intressen. Under de senaste åren har flera domstolsprövningar lett till inskränkningar av möjligheten till idrottsutövande kopplade till buller. Det finns flera exempel där ljud från barns fotbollsspelande eller tennis har klassats som buller. Det nuvarande regelverket innebär att ett flertal idrottsanläggningar hotas av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheterna. I huvudsak är det idrottsanläggningar i tätorterna, områden där det redan i dag råder stor brist på anläggningar, som drabbas när bullerreglerna inte är anpassade efter dagens krav. Det försvårar för föreningslivet att bedriva och utveckla verksamheter samt erbjuda ännu fler barn och unga möjlighet att ta del av en fysiskt aktiv fritid och den gemenskap som föreningslivet innebär. Naturvårdsverkets allmänna råd behöver uppdateras efter dagens förutsättningar. Buller från fotbollsplaner, tennisplaner och andra idrottsanläggningar kan inte likställas med industribuller.

15. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådhetsinskränkningar, punkt 11 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 45 och

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 3 och 6 samt avslår motionerna

2020/21:1258 av Mats Green (M),

2020/21:1541 av Mats Green (M),

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 68,

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 2,

2020/21:3157 av Linda Modig (C) och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Det förtjänar att understrykas att förekomsten av en lokal befolkning är det som skapar tillgång till naturen för besökande människor från när och fjärran. Utan ett befintligt jordbruk och ett befintligt skogsbruk skulle affärer inte finnas på plats och framför allt skulle inget vägnät finnas. En landsbygd utan åkrar, betesmarker och djur har dessutom mycket mindre dragningskraft. En levande och brukad landsbygd behövs för många av de arter som lever i Sverige, liksom för att utveckla turismen. Lönsamhet i de areella näringarna är därför helt central. Vi anser därför att mark ska kunna undantas från brukande bara efter mycket noggrann prövning. Beslut som innebär brukandebegränsningar ska självklart kunna överklagas från markägarens sida.

Expropriation liksom inskränkningar av brukanderätt för privata ägare ska i det längsta undvikas, eftersom det skadar markägares tilltro till långsiktiga egna satsningar. Staten är en stor markägare och i första hand bör enligt vår mening allmänt ägd mark användas för offentliga syften, exempelvis för naturskydd av olika slag.

Lika viktigt som att det ska ges ersättning, är att ersättningen ska betalas med kortast möjliga fördröjning från det att beslut om inskränkt brukande- eller äganderätt tagits. Om ersättning inte betalas inom givna tidsramar ska beslutet anses upphävt. Regeringen bör fastlägga lämpliga tidsramar för detta.

16. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådhetsinskränkningar, punkt 11 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 68 och avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 45,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 3 och 6,

2020/21:1258 av Mats Green (M),

2020/21:1541 av Mats Green (M),

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 2,

2020/21:3157 av Linda Modig (C) och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Artskyddsförordningen (2007:845) gäller sedan 2007. De senaste åren har enligt min mening myndigheterna tolkat denna förordning alltmer extremt. Enligt artskyddsförordningen är det bl.a. förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar och andra djur som listas i förordningen och att skada eller förstöra dessa djurs fortplantningsområden eller viloplatser. Emellertid finns häckningslokaler för fåglar i princip överallt i skogen. Fåglar och andra djur störs om man bedriver skogsbruk. Utifrån artskyddsförordningen, så som den är skriven, är det därför möjligt för en myndighet att stoppa i princip alla skogsbruksåtgärder. Regeringen tillsatte i maj 2020 en särskild utredare som ska se över artskyddsförordningen och ta ställning till om ändringar i miljöbalkens ersättningsbestämmelser eller andra delar av balken är nödvändiga för att översynens syfte ska kunna nås. Vi i Kristdemokraterna välkomnar utredningen då vi vid flera tillfällen efterlyst åtgärder. Direktiven kunde vara tydligare i att justera artskyddsförordningen så att den bl.a. utan guldplätning motsvarar de krav som faktiskt ställs i ursprungligt EU-direktiv. Jag vill sammanfattningsvis framhålla att markägarens rätt till skäligen ersättning bör säkras vid rådhetsinskränkningar som görs med stöd av artskyddsförordningen.

17. Äganderätt och grön infrastruktur, punkt 12 (M, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Betty Malmberg (M) och Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

När det gäller s.k. grön infrastruktur behöver det tydliggöras hur vissa mål och åtgärder relaterar juridiskt gentemot varandra. Detta berör ett uppdrag som Naturvårdsverket hade att arbeta med, men som upphörde 2018. I dag är det inte längre specificerat vare sig i myndighetens regleringsbrev eller arbetsordning att de ska jobba med denna fråga. Samtidigt fortsätter landets länsstyrelser med att upprätta handlingsplaner och skriva strategier om grön infrastruktur. Införandet av grön infrastruktur skedde utan att det gjorts några konsekvensanalyser för hur det kunde påverka t.ex. äganderätt och företagande på landsbygd eller hur det relaterar juridiskt till andra frivilliga natur- och miljöåtgärderna. Detta är inte rimligt och det är angeläget att man klargör juridisk status för begreppet grön infrastruktur även relaterat till andra frivilliga miljöåtgärder.

18. Offentlig upphandling, punkt 13 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 21 och
avslår motionerna
2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 38,
2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:1193 av Edward Riedl (M),
2020/21:2479 av Sten Bergheden (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 28,
 2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4 och
 2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Det finns många fördelar ur både ett miljömässigt och ett ekonomiskt perspektiv med att återvinna mer och fler material samt att optimera användningen av de resurser som finns. Om en större andel av dessa resurser återvinnas minskar behovet av att utvinna nya. Vi anser därför att offentlig verksamhet bör vara en god förebild för att öka graden av återanvänt och återvunnet material vid upphandlingar.

19. Offentlig upphandling, punkt 13 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 38 och

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2020/21:1193 av Edward Riedl (M),

2020/21:2479 av Sten Bergheden (M),

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 28,

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4,

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 21 och

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 4.

Ställningstagande

Svenskt fiske är och ska förbli hållbart och noga reglerat, vilket innebär en trygghet för konsumenten. Fiskens svenska ursprung är alltså en sorts certifiering i sig, och därmed bör offentliga institutioner vid upphandling prioritera fisk som fångats i svenska vatten. Vi ser gärna att svenskt fiske ökar inom ramen för tilldelade kvoter, och berörda myndigheter bör sålunda ges i uppdrag att underlätta för branschens aktörer. Offentliga institutioner bör i högre grad än i dag vid upphandling premiera och inhandla svenskfångad fisk, snarare än produkter från den internationella marknaden.

20. Myndigheters organisation och verksamhet, punkt 14 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2806 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8,
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 35 och 36 samt
2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Jag anser att förutsättningarna för att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket bör utredas. Jag anser även att det i de relaterade uppdragen bör införlivas ett främjandeuppdrag gentemot de näringar som verkar inom hav och vatten. Främjandeuppdraget bör förtydliga att myndigheterna inte bara ska kontrollera att regler följs utan att de även ska göra det lättare för och stödja företagen.

21. Talerätsfrågor, punkt 15 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 6 och
2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65 och
avslår motion
2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

När myndigheterna tar beslut om jakt på stora rovdjur överklagas detta ofta av ideella organisationer och man obstruerar därmed ärendets gång, även om ärendet handlar om skademinimering i form av skyddsjakt. Tyvärr används då Århuskonventionen på fel sätt när det inte är den direkt berörda allmänheten som hörs utan organisationer som inte alls bor och verkar inom området.

Århuskonventionen lägger stor vikt vid att skilja mellan ”allmänhet” och ”direkt berörd allmänhet”. Detta måste tydligare implementeras i Sverige.

22. Talerätsfrågor, punkt 15 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 10 och avslår motionerna

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 6 och

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 65.

Ställningstagande

Medborgarnas rätt till miljöinformation, delaktighet i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning är centrala delar i Århuskonventionen som är en FN-konvention. EU har ratificerat konventionen men dock inte det som berör tillgången till rättslig prövning. Det innebär att EU inte lever upp till de krav som ställs på medlemsländer om t.ex. rättsmedel. Det är viktigt att medborgare kan delta i beslutsprocesser och få en rättslig prövning om miljö- och naturresurser hotas. Sverige bör arbeta för att Århuskonventionens krav om rättslig prövning tillgodoses i EU-direktiv.

23. Bidrag till miljöorganisationer, punkt 16 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

Det finns exempel på hur miljöorganisationer får bidrag för att aktivt motverka myndighetsbeslut. Detta är en orimlig ordning. Naturskyddsföreningen får årligen ett bidrag från Naturvårdsverket för att processa om vargjakt i domstol och för att driva frågan i EU. Vi anser att denna utbetalning ska upphöra genom att regeringen ger direktiv om detta till Naturvårdsverket.

24. Arbetet med att förhindra miljöbrott, punkt 17 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16 och
avslår motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 56.

Ställningstagande

En tämligen vanligt förekommande typ av miljöbrott rör transport och hantering av farligt avfall. Vi kan konstatera att det saknas överblick över både avfallsströmmar och den olagliga verksamheten. De arbetsätt som används är inte ändamålsenliga och gällande straffsätser avskräcker troligtvis inte oseriösa aktörer. Med en förbättrad avfallsstatistik som utgångspunkt kan arbetet med att upptäcka och förhindra miljöbrott förstärkas. Vi anser att det är angeläget att fler kontroller införs i syfte att på ett effektivt sätt upptäcka miljöbrott.

25. Arbetet med att förhindra miljöbrott, punkt 17 (KD)

av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD) yrkande 56 och
avslår motion

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Miljöbrott har likheter med ekonomisk brottslighet. De direkta skadeverkningarna av brottet är oftast diffusa men kan innebära långsiktiga och omfattande miljöskador och därmed även orsaka stora samhällskostnader. En lagföring av dessa brott är därför mycket viktig. Utredningarna av miljöbrott är ofta komplicerade och kräver särskild yrkeskunskap och spetskompetens hos polis och åklagare. En särskild åklagarkammare (REMA) hanterar miljöbrotten och denna har till största delen tillräcklig kapacitet och organisation. Däremot behöver polisens utredningsresurser förstärkas. Jag vill mot denna bakgrund framhålla behovet av utredning och lagföring av miljöbrott.

Särskilda yttranden

1. Översyn av miljöbalken, punkt 1 (L)

Nina Lundström (L) anför:

Klimatet omnämns inte i portalparagrafen i miljöbalken och jag anser att det bör övervägas om klimatfrågan kan inarbetas i miljöbalken. Med anledning av att en särskild utredare ska se över all relevant svensk lagstiftning, bl.a. miljöbalken, så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag (dir. 2019:101) väljer jag att inte yrka på vissa av våra förslag. Jag emotser i stället att dessa förslag omhändertas av utredningen.

Jag avstår således från att reservera mig när det gäller partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 och kommittémotion 2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 5.

2. Effektivare tillståndprocesser och kortare handläggningstider, punkt 4 (C)

Kristina Yngwe (C) och Magnus Ek (C) anför:

Utifrån januariavtalet har regeringen tillsatt en utredning som ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning och lämna förslag på åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning (dir. 2020:86). Kommittédirektiven för utredningen är resultatet av en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Med anledning av detta väljer vi att inte yrka på vissa av våra förslag rörande miljöprövning och tillståndsplikt i detta betänkande. Vi emotser istället att dessa förslag omhändertas av utredningen.

Vi avstår således från att reservera oss när det gäller de frågor som behandlas i kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del, kommittémotion 2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkandena 4, 5 och 13 och motion 2020/21:3162 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) yrkandena 1–3.

3. Tillsyn, punkt 9 (C)

Kristina Yngwe (C) och Magnus Ek (C) anför:

Utifrån januariavtalet har regeringen tillsatt en utredning som ska se över det nuvarande systemet för miljöprövning och lämna förslag på åtgärder för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning (dir. 2020:86). Kommittédirektiven för utredningen är resultatet av en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Med anledning av detta väljer vi att inte yrka på vissa av våra förslag rörande miljöprövning och tillståndsplikt i

detta betänkande. Vi emotser i stället att dessa förslag omhändertas av utredningen.

Vi avstår således från att reservera oss när det gäller de frågor som behandlas i kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 47 i denna del.

4. Stärkt äganderätt och ersättning vid rådgivningsinskränkningar, punkt 11 (C)

Kristina Yngwe (C) och Magnus Ek (C) anför:

Konsekvenserna för enskilda skogsägare blir mycket omfattande när Skogsstyrelsen avkräver hänsynstagande utifrån bestämmelserna om olika skydd. Den enskilda skogsägaren ges inte alltid rätt till ersättning och det är svårt att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut. För att regelverket ska fungera på ett rimligt sätt måste även samhället göra prioriteringar och bära en del av kostnaden. Vi anser att det måste finnas en princip om att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas. Med anledning av januariavtalet har en utredning tillsatts om äganderätsfrågorna, varför vi följer upp vårt motionsyrkande i form av ett särskilt yttrande.

Vi avstår således från att reservera oss när det gäller de frågor som behandlas i kommittémotion 2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 2.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

7. Motioner som bereds förenklat, punkt 19 (C)

Kristina Yngwe (C) och Magnus Ek (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller vårt partis förslag hänvisar vi till våra aktuella kommittémotioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

8. Motioner som bereds förenklad, punkt 19 (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller mitt partis förslag hänvisar jag till våra aktuella kommittémotioner. Jag vidhåller de synpunkter vi har framfört men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:125 av Eric Palmqvist (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om kyltornsanläggningar lämpligast kartläggs genom anmälnings- eller tillståndsplikt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:295 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utreda miljöbalken i sin helhet i syfte att åstadkomma bättre balans mellan olika samhällsintressen och tydligare vägledning till hur dessa avvägningar ska göras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastighetsägare bör vara anmälningspliktiga enligt miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:388 av Birger Lahti m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:537 av Ingemar Kihlström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra maximalt tillåtna ljudnivåer för idrottsanläggningar till samma nivåer som gäller för vägar och järnvägar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:582 av Sofia Nilsson och Stina Larsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att vokabulären i miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter ses över och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:662 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartering och inventering av djurliv som kan drabbas av vindkraftverken ska vara på plats vid den initiala ansökan om uppförande av vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska se över hur tillståndsprövningen kan göras effektivare och hur länsstyrelsernas tillståndsprövar kan harmoniseras och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av lagstiftningens relevans mot bakgrund av bl.a. den ackumulerade påverkan på rennäringen och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga institutioner ska prioritera fisk som fångats i svenska vatten vid upphandling och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur regelverket beträffande krav vid tillståndsprövningen för torvtäkter fungerar i dag samt hur det kan förändras så att fler tillstånd beviljas än vad som varit fallet de senaste åren och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mark ska kunna undantas från brukande endast efter mycket noggrann prövning och att beslut som innebär brukandebegränsningar självklart ska kunna överklagas från markägarens sida och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:724 av Staffan Eklöf m.fl. (SD):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av lagstiftningens relevans mot bakgrund av bl.a. den ackumulerade påverkan på rennäringen och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för länsstyrelserna att delegera tillsyn över tillståndspliktiga gårdar bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör få tydligare instruktioner att i sin tillsynsvägledning arbeta för att länsstyrelserna och kommunerna ska behandla lantbrukare lika och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra och underlätta kompetenshöjande specialisering av tillsynspersonal genom samarbete mellan kommuner och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att alla myndigheter som prövar tillståndsansökningar och utövar tillsyn inom de areella näringarna

noga följer förvaltningslagens bestämmelser och principer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk ska klassas som miljöpåverkande verksamhet i stället för som för närvarande miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:725 av Runar Filper m.fl. (SD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bidrag till miljöorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om miljöorganisationers talerätt i viltfrågor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grön infrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utopiska mål behöver arbetas bort ur miljö kvalitetsmålen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:731 av Runar Filper m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta offentliga institutioner prioritera svenskfångad fisk och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemen för ersättning i samband med brukandebegränsningar av mark behöver utredas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i första hand nyttja allmänt ägd mark för offentliga syften, exempelvis för naturskydd av olika slag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning vid beslut om inskränkt brukande- eller äganderätt ska betalas med kortast möjliga fördröjning och att, om så ej sker, beslutet ska anses upphävt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planering av grön infrastruktur inte bör omfatta enskilda markägare och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andra metoder än totalt skydd alltid bör övervägas innan beslut tas om formellt skydd av privat mark och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa miljöorganisationers möjligheter att begära rättslig prövning av normala skogsbruksåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Århuskonventionen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningsformerna vid bildandet av vattenskyddsområden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:739 av Joakim Sandell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fordonsverkstäder bör bli anmälningspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:991 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort klassificeringen av jordbruket som en miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1009 av Eric Palmqvist (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över miljöbalken i dess helhet i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett namnbyte från miljöbalken till hållbarhetsbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1193 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all offentligt driven verksamhet, inom ramen för vad lagstiftning på EU-nivå tillåter, bör göra upphandlingar utifrån minimikraven i svensk lagstiftning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1258 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den försvagade svenska äganderätten genom översyn och förändring av miljöbalken och artskyddsförordningen m.m., mot bakgrund av lagstiftningen om egendomsskydd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1335 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga initiativ för att generellt korta ned handläggningstider för miljötillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1518 av Helena Gellerman och Robert Hannah (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta Kemikalieinspektionen från Stockholm till Göteborg och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1541 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den försvagade svenska äganderätten genom krav på tydligt definierade och specifika motiv för skydd av natur i allmänhet och privat ägd mark i synnerhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1560 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den försvagade svenska äganderätten genom delaktighet, påverkan och rätt för markägare att överklaga samtliga beslut som berör dennes egendom och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1822 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort talerätt i frågor om skydds- och licensjakt för små organisationer eller andra tillfälliga sammanslutningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2172 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ändra ordalydelsen i miljöbalken så att jordbruket inte definieras som miljöfarlig verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2173 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2243 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och förtydliga kraven på miljökonsekvensbeskrivningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2291 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggning och tillståndsprövning för nya djurstallar ska prioriteras och att en rimlig handläggnings- och tillståndsprövningstid för nya djurstallar är max tre månader och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2300 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en grundlig översyn av miljöbalken i syfte att minska byråkratin, avgiftsnivåerna och regelkrånglet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2479 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en strategi för offentlig upphandling av mat som säkerställer en låg grad av antibiotikaanvändning för att minska spridning av resistens och ge svenska bönder rättvisa konkurrensvillkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2635 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att sänka gränsvärdet för buller från vindkraftverk från dagens 40 dB(A) till 35 dB(A) och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2693 av Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliga åtgärder mot utbyggnad av vindkraft i fjällmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de nationella miljömålen och Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sveriges roll i det internationella miljöarbetet och EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vässa miljöbalken och skärpa tillämpningen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillsynen på miljöområdet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa starkare miljökrav vid täktverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndigheternas hållbarhetsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2729 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska sluta överenskommelser med regioner och kommuner för att öka strategisk upphandling av cirkulära tjänster och produkter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2804 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i den svenska implementeringen av Århuskonventionen skilja mellan allmänhet och direkt berörd allmänhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2806 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2807 av Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen så att rådigheten över fler styrmedel kan läggas på kommunal nivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en revidering av artikel 114 så att det framgår att en högre miljöambition i sig ska vara tillräckligt för att införa eller behålla

- strängare miljöregler i ett EU-land, och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att identifiera möjligheter att förkorta industriella tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta en fristående myndighet utvärdera miljömålen uppfyllande och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att målen är möjliga att nå och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljömålen bör vägas mot andra samhällsmål i samband med att deras måluppfyllelse utvärderas och tillkännager detta för regeringen.
  45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omvänd bevisbörda för myndigheter gentemot verksamhetsutövare som är privatpersoner då verksamheten utgörs av normal hushållsverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för allvarigare miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
  56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utredning och lagföring av miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande verksamhet, inte en miljöfarlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i den svenska implementeringen av Århuskonventionen skilja mellan allmänhet och direkt berörd allmänhet och tillkännager detta för regeringen.

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att markägarens rätt till skälig ersättning bör säkras vid rådgivningsinskränkningar som görs med stöd av artskyddsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2917 av Ulrika Heie m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”en väg in” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta de gröna näringarnas kontakter med myndigheter genom att öka digitaliseringen av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändringar i miljöbalken så att jordbruk inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lokala leverantörer och producenter att delta i den lokala offentliga upphandlingsprocessen för livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla åtgärder bör vidtas mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en grundlig uppdatering och översyn av miljömålssystemet som anpassas till det internationella hållbarhetsarbetet inom Agenda 2030 och tillkännager detta för regeringen.
- 45.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjliga långsiktiga alternativ till avfallshierarkin samt att uppdatera miljöbalken för att stärka förutsättningarna för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser övergripande miljöfrågor

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja utvecklingen mot en förenklad och effektiviserad miljöprövning och tillståndsprocess samt en effektivare och mer förutsägbar myndighetsutövning, särskilt vad gäller spjutspetstekniker, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2921 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”En dörr in” och genom ökad digitalisering av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2927 av Ola Johansson m.fl. (C):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ej likställa industri- och trafikbuller med ljud från exempelvis skolor och idrottsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättslig prövning för markägare vid begränsningar och restriktioner i markområden med anledning av områdesskydd bör möjliggöras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2948 av Helena Lindahl m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de myndigheter som hanterar tillståndsärenden för industrin har tillräckliga resurser i syfte att förkorta handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillståndshantering och ett effektivare miljöarbete och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppet samtliga tre pelare, och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över delar av miljöbalken för att säkerställa att den är samtidsanpassad och återspeglar dagens tekniska möjligheter och utrymme för cirkulära samhällsstrukturer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3157 av Linda Modig (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör analysera om myndigheterna i tillämpningen av rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl utger ersättning i de fall

inskränkningarna orsakar skador för berörda rättighetshavare och vid behov säkerställa att så sker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3162 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av regleringsbrev för de myndigheter som hanterar tillståndsärenden, med större krav på helhetssyn och hållbarhetsbegreppet samtliga tre pelare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktualisera förslagen i Miljömyndighetsutredningens betänkande Vågar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43) och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skjuta till extra resurser till de myndigheter som hanterar tillståndsärenden i syfte att korta ned handläggningstiderna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3176 av Per Lodenius m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller kopplade till motorbanor och de idrottsanläggningar som lyder under definitionen industribuller, i syfte att underlätta för de verksamheter som bedrivs där, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Århuskonventionens krav om rättslig prövning tillgodoses i EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3238 av Nina Lundström m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken bör kompletteras med klimat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3252 av Christer Nylander m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra regelverket vad gäller buller så att ljud vid idrottsaktiviteter inte likställs med industribuller och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3338 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för ljud för idrott, lek och fritid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra miljötillståndprocesserna kortare och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändringstillstånd ska vara huvudregel i miljöprövningsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassificera jordbruket i miljöbalken som miljöpåverkande verksamhet i stället för som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att torvbruk på redan dikade mossmarker ska tillåtas och att tillståndprocesserna ska göras enklare och kostnaderna sänkas och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att våtläggning av torvmark ska vara frivilligt och att ersättning i så fall bör utgå till markägare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera miljötillståndprocesserna hos länsstyrelserna och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda digitalisering av tillståndprocesser och myndighetskontakter i de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3351 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler kontroller införs i syfte att på ett effektivt sätt upptäcka miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för grova miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig verksamhet ska vara en god förebild för att öka graden av återanvänt

och återvunnet material vid upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att differentiera tillsynsavgifterna för gruvverksamhet med hänsyn till verksamhetens omfattning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3352 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Havs- och vattenmyndighetens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3355 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över organisationers minsta storlek för att ha talerätt i frågor om skydds- och licensjakt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med befintliga handlingsplaner för projektet Grön infrastruktur bör avbrytas och att inga nya handlingsplaner bör tas fram till dess att regeringen har utrett hur projektet påverkar det enskilda ägandet samt brukandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3357 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken måste ses över så att den främjar miljöförbättrande åtgärder, skärgårdsutveckling och befintlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Miljömålsrådet bör få i uppdrag att identifiera miljömål som överlappar varandra och styrmedel som har motverkande effekt samt ge förslag på hur dessa kan ändras, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att klargöra juridisk status för begreppet ”grön infrastruktur” även relaterat till andra frivilliga miljöåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3368 av Ulf KristerSSon m.fl. (M):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra miljötillståndprocesserna kortare och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändringstillstånd ska vara huvudregel i miljöprövningsprocesser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3483 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade regler för miljötillstånd i syfte att uppnå billigare, snabbare och mer effektiva tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prövning av ändringstillstånd ska vara huvudregel i miljötillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kraven på bästa möjliga teknik vid miljöprövning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska antalet verksamheter som kräver individuell prövning för miljötillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3488 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera miljötillståndprocesserna hos länsstyrelserna och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda digitalisering av tillståndprocesser och myndighetskontakter i de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3501 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna att överföra vattenmyndigheternas verksamheter till Naturvårdsverket och Jordbruksverket och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vattenmyndigheternas verksamhet också ska inbegripa ett främjandeuppdrag gentemot de näringar de verkar för och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara kommunernas vetorätt mot vindkraftsetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver stå upp för äganderätten och privat ägande och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3639 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt ska stödja och delta i Task Force on Nature-related Financial Disclosures och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ytterligare åtgärder för att se till att offentlig upphandling i högre utsträckning bidrar till att nå mål för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatfrågan behöver arbetas in i miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
19. Motioner som bereds förenklat		
2020/21:582	Sofia Nilsson och Stina Larsson (båda C)	
2020/21:662	Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)	14
2020/21:700	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	33
2020/21:724	Staffan Eklöf m.fl. (SD)	47, 51, 53, 54 och 57
2020/21:725	Runar Filper m.fl. (SD)	32
2020/21:729	Mats Nordberg m.fl. (SD)	7 och 19
2020/21:733	Mats Nordberg m.fl. (SD)	1, 12, 13, 19, 20 och 27
2020/21:739	Joakim Sandell (S)	
2020/21:991	Sten Bergheden (M)	
2020/21:1335	Lars Hjalmered (M)	
2020/21:1518	Helena Gellerman och Robert Hannah (båda L)	
2020/21:1560	Mats Green (M)	
2020/21:1822	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2172	Cecilie Tenfjord Toftby (M)	1
2020/21:2291	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2300	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2635	Mikael Oscarsson (KD)	
2020/21:2693	Cassandra Sundin och Aron Emilsson (båda SD)	
2020/21:2709	Maria Gardfjell m.fl. (MP)	1
2020/21:2807	Kjell-Arne Ottosson m.fl. (KD)	3–5, 14 och 55
2020/21:2808	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	18 och 40
2020/21:2917	Ulrika Heie m.fl. (C)	1, 2, 7, 27 och 34
2020/21:2918	Magnus Ek m.fl. (C)	4
2020/21:2921	Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)	1
2020/21:2928	Peter Helander m.fl. (C)	3
2020/21:3350	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	12, 18 och 21
2020/21:3351	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	17 och 37
2020/21:3352	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	34

2020/21:3355	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	8
2020/21:3356	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	7
2020/21:3359	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	1
2020/21:3488	Lars Hjälmered m.fl. (M)	7 och 14
2020/21:3501	Camilla Brodin m.fl. (KD)	15